№ 50. Treschdeen, 12. Dezemberî. 1890.

Sludinajumus nem preti:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, Helmsinga namâ, un Rihgâ, J. E. C. Kapteina kga grahmatu bodê, Eeksch-Rihgas Leelajâ Kehninu eelâ № 10.

Makfa par sludinajumeem:
8 kap. par sihku raksta rindinu; pahrtulkoschana is sweschahm walodahm par brihwu.

Latweeschu Awises.

Isnahk weenreis nedelâ.

Makfâ, Jelgawâ sanemot: par gadu 1 r. 50 k., par pusgadu 90 k.

Makfâ, pahr pastu peesuhtot: par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 25 k.

Ekspedizija:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7.

Redakzijas adrese:
Jelgawâ, Walles eelâ № 7.

„Latw. Aw." war apstellet:
Jelgawâ: Pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, „Latw. Aw." ekspedizijâ. **Bauskâ:** Steina kga apteekâ. **Talsôs:** J. Hirschmana kga un H. Towa kga grahm. bodê. **Kuldigâ:** Ferd. Besthorna kga un Hartmana kga grahm. bodê. **Rihgâ:** J. E. C. Kapteina kga grahm. bodê, Eeksch-Rihg. Leel. Kehninu eelâ № 10; W. F. Häckera drukatawâ, Paleisas eelâ № 3.

69. gada-gahjums.

„Latw. Aw." war apstellet:
Eeksch- un ahrsemê: Rudolfa Mosses kga wisâs ekspedizijâs. — **Walmeerâ:** Trey kga grahmatu bodê. — **Walkâ:** M. Rudolffa kga grahmatu bodê. — **Pehterburgâ:** pee Pehterburgas zeen. Latweeschu draudses mahzitaja. — **Bes tam: pee zeen. mahzitajeem** — tiklab **Widsemê,** kà ari **Kursemê.**

Uf nahkoscho gadu.

Lai muhsu lapas lasitajeem peesuhtischanas sinâ ne-eerastos nekahdi kawekli, luhdsam, jau pee laika „Latweeschu Awises" us nahkoscho gadu apstelleht. Maksa ir: Jelgawâ sanemot — par gadu 1 rubl. 50 kap., par pusgadu 90 kap. Pahr pastu peesuhtot — par gadu 2 rubl., par pusgadu 1 rubl. 25 kap.

Jaunee abonenti, kas us wisu gadu Awises apstellê un samaksâ, dabon ari schi gada pehdejos trihs nummurus, proti Nr. 50., 51. un 52., par brihwu peesuhtitus, lai wineem ari swehtku laikâ jau buhtu ko lasit.

„Latweeschu Awischu" ekspedizija.

Pahr kahdu jaunu sprediku grahmatu.

Jo tauta attihstahs, jo winas rakstneeziba kuplinajahs! Pahr Latwju panahkumeem schinî gadâ wislabaki waram pahrleezinatees, apluhkodami, kahdi gara raschojumi schogad sakrahjuschees muhsu grahmatu galdâ. Wispahrigi nemot, tizis strahdats zihtigi un sekmigi. „Derigu ratstu apgahdataji" naw taupijuschi sawus sweedrus, „kristigu rakstu apgahdataji" laiduschi klaijâ wairak derigu grahmatu. Sinibu komisija mums dahwinajusi jaunus rakstu krahjumus, Jelgawneeki nowihjuschi jaunas „dseesmu wirknes". Meerinsch, Auseklis, Janschewskis un ziti sakkandinajuschi sawas dseesmas, Jurjahns un Ore atkal stahjuschees tautai preekschâ. Konwersazijas leksikons gaidams, jauns rakstu krahjums jau teek drukats, tautas gara manta teek sawahkta leelako beedribu krahtuwês un nahks sawa laikâ klaijâ. Kas ar rakstneezibu nodarbojahs un kam Latwju mehle mihta, tam schis gads ihsts preeka gads; jo tautas meita schogad wisadâs plawâs salasijusi pukites sawam wainagam. Netruhkst ari seedu, kas lasiti salasjâs ganibâs, kurâs Deews Kungs sawus laudis gana. Scheit buhtu minami ziti tulkojumi, zitas skolas grahmatas, — tomehr, deemschehl, jasaka, ka swehtajâ druwâ daudz masak strahdats, nekâ zitôs arodôs. — Leelahs drukas bihbele kà nenahk, tà nenahk klaijâ, lai gan jau daudz wezu mahmulinu brehktin brehz, ka ar sawahm patumschahm azim wairs nespehjot maso druku isslasit; wehl truhkst derigas grahmatas ar luhgschanahm un apzerejumeem us katru deenu, kahdu ziti jau sen solijuschees laist laudîs; zitas no wezahm, pasihstamahm sprediku grahmatahm wisai nowezojuschahs, un dascha laba behrnu mahte wehl mahza saweem behrneem pehz nupat nopirktâ katkisma apleezinat: „Es tizu eeksch to swehtu garu, weenu swehtu kristigu basnizu, to beedribu to swehto, peedoschanu to grehku, augschamzelschanu tahs meesas u. t. t. Grahmatu pahrdeweji teescham pelnitu sirsnigu pateizibu, schehligai ugunij nododami tik sabojatas walodas grahmatas. Bet wehl weena grahmata tomehr scheit minama, proti no jauna atkal isdotee „Jaunakee sprediki, wahzisku no mahzitaja E. Mühe, latwisku tulkojis A. B." Grahmatai ir 536 puslapas, zena 1 rubl. 25 kap., papihris un eesehjums labi, — bet waj wehl kas labs? Redsesim! Grahmata pirmo reis drukata 1885. gadâ, no Widsemes basnizas teesas atlauta jau 1883. gadâ, schogad no jauna apgahdata no brahleem Busch, Rihgâ. — Kad pirmo reis nahk klaijâ kahda nederiga grahmata, tad laikraksteem naw jazeesch klusu, bet wineem peenahkahs, grahmatu pirzejus no tam atbaidit, ka schee ne-iskaisa pa welti sawus sweedru grasischus; bet kad nederiga grahmata otro reis teek laudîs laista nepahrlabota, tad ne tik klusu naw jazeesch. Zereju, ka „jaunee sprediki" nahks ihstenâ laikâ, jo truhkums jau bija manams, — bet sawâs zeribâs esmu peewihlees, tik loti peewihlees, ka eeskatu par waijadsigu, scho grahmatu atklahti pahrspreest, pirms wina no jauna eet laudîs.

Kad pahrzehlejs wehlejahs, ko tulkot is Wahzu walodas, tad buhtu derejis, wispirms labi apprasitees, waj pahrleezinatees, kuri tee labakee sprediki starp neskaitameem spredikeem, kas Wahzu walodâ sarakstiti. Nelaikîs Lieventhals senak jau pratis, papreekschu labi iswehlet un tad tikai tulkot, un wina isdotâ sprediku grahmatâ atrodahs slawenu sludinataju sazerejumi, kà par peemehru Hofakera, Harmsa, Lutera un zitu. Starp jaunakeem spredikotajeem buhtu minami slawenais Ahlfelds, Geroka tehws, abi Fromeli, Uhlhorns un ziti. E. Mühe Wahzsemê ari naw sweschs, un ari pee mums leetas pahrsinataji wina wahrdu pasihst; bet tulkotajam nebuhtu gruhti bijis, sawam tulkojumam iswehlet wehl labaku preekschmetu. Turklaht Müha sprediki rakstiti pahr wezo deribu ween, un proti pahr Mosus grahmatahm. — Sinams, ka labi, draudsi eepasihstinat ar wisahm swehtu rakstu grahmatahm un ne ar jauno deribu ween, — bet labaki tomehr laikam buhtu bijis, neturetees pee Mosus grahmatahm ween, jo drukatôs spredikôs mehs wehl tik bagati ne-esam. Bet ne pusch'plehsta wahrda pahr wisu to nebuhtu minams, ja tulkojums daudz-mas buhtu isdewees! Ja tulkotajs, Müha spredikus pahrtulkodams, skaidri buhtu tulkojis skaidro Deewa wahrdu, tad winam nahktos pateiziba par wina puhlehm. Bet tulkojums tik pehdigi ne-isdewees, pat nesaprotams, waloda tik sabojata un neweikla, teikumi tik fareschgeti, ka ne Latwju, ne Wahzu walodu pratejs daschâ weetâ nespehj isprast, ko tulkotajs ihsti gribejis teikt. Naw nemas isprotams, kahdu walodu tulkotajs pats runâ; Latwis winsch naw, jo Latwis prot skaidri latwisku runnat, Wahzeetis winsch ari naw, jo Wahzeetis saprot, kas wahzisku rakstiits. Tulkotajs strahdajis diwejâs walodâs, ne weenu, ne otru nemahzedams. Esmu pahrleezinats, ka daschs labs pirzejs, nopirkto grahmatu pahrwedis, buhs brehzis pehz sawas iskaisitahs naudas, jo Latwis winu newar saprast. Peerahdot, ka mans spreedums naw nepareiss, saukschu peemehrus tikai no weena pascha spredika, — tuhlit no pirmâ. Kas pats grib pahrleezinatees, lai lasa sekoschus teikumus un lai saka, ko schee lai nosihmê.

4. puslapâ lasam: „Mosus karaktera- un warona-leeluma preeksch sihmes eeksch Deewa leeleem brihnuma darbeem un ne-apbrihnojamas (?) Deewa wadischanas parahdahs loti eewehrojami." Ko schis teikums ihsti nosihmê? — Tàpat wehl 4. puslapâ: „Mosus, tas baidits un spaidits, loti pasemojees wihrs, wirs schihs wezas semes — bet tomehr zaur sawu praweescha-, preestera-, un kehnischku amatu par zeenigu isredsets, sawai tautai par pestitaju — is Egiptes gruhtumeem, un par preekschsihmi us Jesu Kristu, tapt un palikt." — 6. puslapâ lasam schahdu aisschkehrsotu teikumu: „Schinî pasaulê dsihwodams, Winsch (Jesus) ne-isslawejamu, pilnu swehtas godibas sposchu mahjas weetinu isredsejis sawâ walstibâ." — Lasi 8. puslapâ: „Egiptes kehnina no domas bija tos, tikam dsiht un mozit, kamehr tee nonihksi." — Tik pat nesaprotami 10. puslapâ lasamee wahrdi: „Deews tahdas breesmas peelaida (?) lai Israela behrni eenihd Egipteeschu besdeewibu un elka blehnas (?) kurôs danzodami tee bija krituschi." — Kuri tad ihsti bija tee danzotaji, waj Egipteeschi, waj Israëleeschi? Zik es sinu, tad swehti raksti tikai stahsta, ka Israëleeschi esot danzojuschi ap selta teku; bet tahs jau nebija „Egipteeschu elka blehnas", bet paschu Israëleeschu elkukalposchana.

No wahrdu lozischanas tulkotajam naw nekahdas godbihjibas; jo winsch raksta pahr Israelu behrna wahrdeem, stahsta, kà Jehkabs scho preezas (?) wehstu sanehmis u. t. t. Wahrdu Waraüs winsch loka schahdi: Waraüs, Waraua, Warawam, Warawu. — Pehdigi nepareisi leetatas preposizijas, par peemehru: „Lai Deews dod sawu schehlastibas swehtibu pee wisu ko mehs eesahkam." — „Pastahwesim behdâs un breesmâs **eeksch ka** mehs ahtri kluhpam." — „Redsi taws kehninsch nahk pee tewi." — „Winsch ir no gadu simtena us gadu simtenu ar sawu leelu schehlastibu nahzis." — „No 1 lihdz septitu pantinu." — „To gaischi eeraugam pee jauno warawu." — „Tu pazelees pret Deewa solijuma."

Partizipi nepareisi leetati; partizipu ar galotni „dam" newar attributiwi leetat, kà tulkotajs raksta: „bahrdamahs tauta", jeb „schi pasaule ir ta leela kalpinadama Egipte". — Wiss tulkojums mudschet mudsch ais wahzisku meem, kurus Latwis nesaprot, par peemehru: „grehkus noschehlot", kas laikam lai nosihmê „seine Sünden bereuen. Noschehlot ne buht naw = bereuen, bet = bedauern, un grehkus noschehlot ir = Sünden bedauern. Kahds mahzitajs reis teizahs kahdai slimneezei prasijis, waj schi sawus „grehkus noschehlojot", bet slimneeze atbildejusi: „Es winus wis nenoschehloju, bet es winus eenihstu." — Latweetis nesaka: „**Pee tam** mums ari nebuhs aismirsti = dabei sollen wir nicht vergessen. — „Jahseps dodahs sawam tehwam pasih-

Paspahrnê.

Kas man ir, to tewim domu!

Tà Pehteris sazija us kroplâ zilweka, kas, pee basnizas durwim guledams, ubagoja. Sudraba un selta Pehterim nebija; bet par to winam bija daudz, daudz kas labaks, proti tas, ko winsch sazija: „Jesus Kristus wahrdâ, zelees un staigâ!" Un kroplais uszehlahs, eegahja basnizâ un slaweja Deewu. — Ari ikkatram kristitam zilwekam nahkahs daudzreis tur palihdsigam un schehlsirdigam buht, kur teescham palihdsibas waijaga. Sudraba un selta jums ari naw, ko dot, mihlee draugi! Bet kas tad jums ihsti ir? Slimus un kroplus, aklus un kurlus dseedinat, kà apustulis to darija, juhs ne buht newareet; bet waj tad zits nekas jums naw eespehjams? Zik swehtigi ir dot, — un teescham, dot ir swehtigaki, nekà nemt! — Saku it droschi: Jums ir daudz ko dot; daudzi titai nesina — zik? Jo turklaht peeder, pirmkahrt — wakejas un usmanigas azis, redset, kur palihdsibas waijaga; otrkahrt — dewigas rokas, palihdsibu labpraht sneegt, un beidsot pahr wisahm leetahm — silta sirds, kas ne preetsch sewis, bet preetsch ziteem ruhpejahs.

Klausatees, kà kahda meitenite darijusi; tai wahrds bija Laura. Wina dsihwoja kahdâ leelâ pilsehtâ. Ais pilsehtas atradahs jauki dahrsi un dasch'daschadas lihgsmibas eestahdes. Swehtdeenas pehzpusdeenâs schê salasijahs leelisks lauschu puhlis, kursch it kà wilnot wilnoja. Laurai, no swehtdeenas skolas mahjâs eejot, waijaga arweenu zaur beeso lauschu puhli laustees zauri.

Reis atgadijahs, ka wina kahdâ, pascha jaukakâ wasaras laika swehtdeenâ bija stahstu pahr kroplo, ko Pehteris darijis wezelu, dsirdejusi, un skolotaja beidsot teiza, ka, ja wini tik dotu, kas teem ir, tad jau daudz nabageem buhtu palihdsets.

Laurai, mahjâs eejot un zaur beeso puhli speeschotees, notikahs, ka wilnojoschâ druhsma preekschâ it suitri apstahjahs, un pakalejeem ahtri pakal steidsotees, Laura tà tika eeslehgta, ka wina wairs newareja tikt us preekschu. Preepeschi wina atradahs kahda akla nabaga preekschâ, kas, sawu wezo, nodriskato zepuri starp zekeem turedams, sawas rokas pret Lauru bija issteepis. Tè winai waijadseja nupat dsirdetos wahrdus atminetees: „Sudraba un selta man naw"; jo tas tà ari pateescham bija. Ar schehligu balsi aklais luhdsahs, lai tam palihdsot. Ja Laurai buhtu bijis eespehjams, tad wina labpraht buhtu aistezejusi projam; bet beesâ druhsma to satureja, un zeeschi pee aklâ gurneem peespeestai, tai waijadseja palikt sawâ weetâ. Tè Laurai sirds eesila, un pee aklâ noleekusees, wina eetschukstoja tam ausî: „Esi wisai meeriga; es luhgschu sawai mahtei, lai wina tew baribu atsuhta, un wina to it labpraht dariks. — Kur tu dsihwo?"

Aklais, pahr tahdeem wahrdeem nobrihnijees, satwehra Lauras silto roku un wilka to pee sawahm luhpahm, sazidams: „Tu esi tihrais engelis, no mihlâ Deewina suhtits. Ai, silta bariba, zik labi! Tu man nesisi? Waj rihtu?" — Tik-ko winsch to isrunaja, tè lauschu puhlis sahka kustetees un Laura wairs nepaspehja, ar aklo sarunatees, beidsot tik wehl issinadama, ka winsch dsihwojot Muhra eelâ, nabagu pagalmôs.

Nahkoschâ rihtâ Laurai tika atwehlets, kalponei eet lihdsa, kura aklajam aisnesa spehzinoschu supi. Mahjâs pahrnahkot, wina bija loti aiskustinata no ta, ko bija redsejusi.

Wezais nabags bija weens weenigs sawâ mahjoklî; wina meita, pee kuras tas peemita, tirgojahs us eelas; druhmigs un saschutis, aklais sehdeja tumschâ kaktâ. Wina pateiziba par parahdito labdaribu aisgrahba Lauras sirdi. Ne buht newaredama apmeerinatees, Laura arweenu domaja: „Waj tad man neka naw, ko winam dot?" — Tè mahtei eenahza labs padoms prahtâ: „Mehs jau waretu pee aklâ noeet un winam to palasit preekschâ, un tam pahr Pestitaju pastahstit, kas sawâ laikâ tik daudz akleem azis atdarijis!"

Laurai tas loti patikahs, un tiklihdz kà gadijahs isdewigs laiks, tad abas aisgahja. Laura prata tekoschi un pareisi lasit; tamdehl ari mahte atwehleja winai lasit. Redsedamas, ka wezais wihrs ar preeku un usmanibu klausijahs, un ka ari wina meita wisai kreetna islikahs, Laurai bija atwehlets, diw'reis nedelâ turp no-eet.

Ar laiku netika tik lasits ween, bet ari dseedats. Laura dseedaja ar sawu tihro balsinu daudz jauku dseesmu, pee kam wezajam asaras riteja pahr waigeem. Laura turpmak ari pataupija atspirdsinajoschus auglus, kurus mahte preeksch winas bija dewusi, nabaga aklajam, gribedama ari no sawas pupes tam ko dot. Wina domaja, ka wiss, ko wina dod, ir neezigs un puhlejahs, arweenu ko wairak un ko labaku dot.

Laura, leelaka pa-augusi, dsirdeja, ka tahdi raksti esot, kurus ari akli warot lasit. Wina nemaz nerima, kamehr schos rakstus eemahzijahs, usraksidama preeksch sawa aklâ wisus stahstus is jaunahs deribas, kur akli nahk preekschâ, — wispirms stahstu pahr to nelaimigo, kas aklâ bija peedsimis, — un nopuhlejahs, nabaga aklo eemahzit, ar pirkstu galeem lasit.

Pagahja ilgs, ilgs laiks, kamehr aklais eemanijahs; bet wina un Lauras pazeetiba bija apbrihnojama, un beidsot aklais wareja — pirms silbas, tad wahrdus, pantinus un beidsot weselus stahstus lasit. Kad aklais beidsot sekoscho pantinu: „Kungs, es tizu! Un winsch peeluhdsa to", lasija, tad abi, skolens un skolataja, preezajahs, un abi sajuta tahdu sirds preeku, it kà tee buhtu Deewu peeluhguschi. Laurai sawâ aisgrahbtibâ islikahs, it kà Jesus buhtu aklajam azis atdarijis, un it kà wina tos wahrdus dsirdetu, ko Jesus toreis aklajam teiza: „Jesus Kristus wahrdâ, zelees un steigâ!"

Nu notikahs, ka Laurai, lai gan winai sudraba un selta nebija, tomehr bija daudz, ko dot, no ka wina agraki nemaz nesinaja. — Wisi, kas scho stahstinu pahr Lauru un aklo lasteet, mahzatees dot, — dot ar siltu sirdi. Tà tad luhdseet no augschenes siltu sirdi, — tad ari, lai jums sudraba un selta nebuhtu, warefeet ikreis sazit: „Kas man ir, to tewim domu!"

Pehz Fries'a no —sà.

Ormanis.

Pehterburgâ ir swehtki. Wakars jau eestahjees, un pilsehtâ lauschu pilnahs eelas jau apgaismotas, — bet attahlakajâ pilsehtas daliâ, gar kanala malu, kur gar eelas weenu pusi tik sataisiti masi koka namini, ar pa starpahm gareem schogeem, redz wehl tik reti kahdu nosebojuschos kahjneeku eijam, waj kahdu ormani pahrbrauzam no deenas darba, ar nodsihtu sirdsinu; ormanis ar sawu scheki scheit atnahzis dsihwot talabad, ka dsihwe schè ir lehtaka.

Winsch pahrbrauz mahjâ, isjuhdz sawu scheki, eeber tam oderi ausu, noleek seena klehpi preekschâ, ee-eet sawâ istabinâ, kura ir nesihra, israknata, kà jau bes seeweetes usraudsibas, un eemeeg. Winsch ir paehdis un padsehris; jo pirms mahjâs braukschanas tas nosehdeja weselu stundu trakteerî un notehreja, ko pa deenu sapelnijees. Winsch aismeeg un ir pilnâ meerâ ar sawu tehrinu, ar sawu pelnu, ar sawu dsihwi; bet ais plahnas dehlu seenas ir dsirdama prasoscha meitenes balss:

„Mem', mem', kad jele muhsu tehtinsch pahrbrauks?"

„Ne tik drihz, behrnin', ne tik drihz, — warbuht ari, ka nepahrbrauks nekad," tai atbild mahtes lehnâ, slimigâ balsê.

„Memmin', man gribahs ehst," dsird atkal pehz brihtina meiteni bilstam.

Waj ne-ee-eesim, apraudsit winas?

Pa ahrejas seenas durwim ee-eet teescham tajâ istabâ, kurâ dsihwo mahte ar meitu; durwis wispahri nosaluschas ar ledu un schkirbainas; zaur schkirbahm gahschahs eekschâ saltums un pluhst teescham wirsû gultai, kas stahw pee otras seenas un kurâ gul, ar galwu pret logu, nabadsigâs apsegâs tinusees slima mahte un tura apkamptu sawu behrnu.

Mass lampitis stahw us loga; wina uguns wahjâ leesma knapi apgaismo auksto telpu, bet peeteek, lai war apluhkot winas apdsihwotajus un to nabadsibu. Slimneeze bija wehl jauna un skaista; bet dsihwes ruhktums tai bija jau jabauda. Dsihwe bija jau eegreesusi ar sawu zeetsirdigo weenaldsibu winas gihmî sinamas grumbas, aptumschojusi skatu, ispostijusi sahrtumu us kahd'reis kam mihlo waigu.

Us benkischa, ar waigu pret slimneezi, sehdeja maza, gadus septinus weza meitene un schuwa leelu wihreeschu treklu is lehta katuna,

stams", naw latwiski, bet gataws wahzifkums = Joseph giebt sich seinem Vater zu erkennen. — „Ewraima pehznakami tapa sisti", laikam lai nosihmè, ka wini tika pahrwareti, jo „eenaidneeku sist" ir wahzifkums = den Feind schlagen. — Loti nepareiss ir schahds teikums: „No teem 12 Apustuleem ir leela tauta tapusi." — Greiss teikums ir: „Nekersim pehz eerotscheem"; Latwis saka: „nekersimees pee eerotscheem".

Artikuls atrodahs gandrihs katrâ rindâ kopâ ar pa-ihsinato galotni, kur Latwis raksta pilno galotni bes artikula, par peemehru: „Luhgsim **to** mihlu schehligu debesu tehwu." — „Lai dsenamees **to** labu preekschsihmi rahdit." — „**Ta** debeschkiga Kanaan ir muhsu tehwija." — Pawisam nelatwiski skan schee wahrdi: „Deews mums ir **weenu** glahbeju suhtijis, **weens** debesu Mosus, kas pats no **tahs** samaitaschanas straumes ir israhwees, kur winsch iszehlahs no nahwes un kapa. Tas ir tas warens kehninsch Jesus" ..... Teikumam: „Waraus leek pee sewi aizinat wisas behrnu sanehmejas", tulkotajs peesihmè: „Sinams tahs wirsneezes is schihs mahksias." Ari jauki tulkots! — Kà schis teikums saprotams: „Besgaligas dusmas us Israelu behrneem to eesahka (dihdit) lai tos spaida"? — Ko scheit nosihmè wahrds klambarischôs? — Esmu dsirdejis pahr lahtschu dihdischanu, bet ka dusmas kehninus dihdot, to wehl nebiju dsirdejis. — Loti netihkami skan schahds teikums: „Mehs twihkstam behdu un breesmu twaikôs, mehs mirstam un grimstam slimibas un sahpju straumês." — Latwis newar isprast, ko tas nosihmè: „Sche ir ta ihsta grunts wairak personiga"; Wahzeetis sina, ka tas ir: Hier ist der eigentliche Grund mehr persönlich.

Tam lihdsigi wehl waretu saskaitit bes gala nepareisus tulkojumus, gramatiskas kluhdas, wahzifkumus, nesaprotamus teikumus u. t. t. Turklaht rakstiba (ortografija) pa daudz sajukusi. Tulkotajs raksta Pehteris un Péteris, winsch bihjahs un winsch bijahs, warona un warona. Lokatiws teek rakstits gan ar jumtinu, gan bes jumtina. Pa daudz wahrdu rakstiti ar leeleem sahkuma burteem: Sakramenti, Krusts, pat Wels. — Jau tà nesaprotamee teikumi wehl wairak teek aisschkehrsoti zaur nezeeschamu interpunkziju, par peemehru: „Kristiga draudse aug un isplehschahs; un dodahs, Winam peekerdamees (laikam peekerdamahs) us debeschkigu Jerusalemi, un noleek wisu sawu sirdi un padomu mihkam Meera-leelkungam pee kahjahm."

Bet lai peeteek! Kam tehret laiku, kam lasitaju apgruhtinat ar wehl wairak peerahdijumeem, zik ne-isdewusees pahrspreeschamà grahmata! Gandrihs wisas wirsminetahs kluhdas atrodahs saspraustas kopâ tuhlit pirmâ sprediki. Ne-esmu winas sameklejis pa wisu grahmatu, ne buht ari ne-esmu usrakstijis wisus misejumus, kas rodahs paschâ pirmâ sprediki. Lasitajs buhs nopratis, kà tulkotajs strahdajis, buhs ari atsinis, ka grahmata zitur nekur neder, kà ween par peerahdijumu, ka tahds grehko pret sprediku lasitajeem un Deewa wahrdu mihkotajeem, kas wineem skaidro Deewa wahrdu pasneedz tik truhzigâ, behdigâ tulkojumâ, zaur ko grahmata paleek waj pawisam nesaprotama. Un tomehr tulkotajs ar labu nodomu ween buhs strahdajis, gribedams ar sawu darbu kalpot Deewa walstibai. Leetas dehl, winu luhdsam, apdomat, zik loti tas leetai kaitè, kad swehtâ druwâ tik ne-apdomigi strahdà. Ka grahmata ari mudschet mudsch ais drukas kluhdahm — warbuht ta naw wina waina ween, ari drukatawa un grahmatas apgahdataji mums preeka naw darijuschi ar sawu darbu. Laikraksti mehdz pahrrunat pahr jaunahm grahmatahm; luhdsu wineem, pahrleezinatees, waj augschâ lasamais spreedums nepareiss. Kad jau zita satura grahmatas, tahdejadi tulkotas, ir un paleek nelasamas, ko tad wehl teikt pahr tahda tulkojuma spredikeem? A.

No ahrsemehm.

Wahzija. Wahzu keisaram isgahjuscho nedeļ peedsimis sestais dehls. Waldineeks to wakar' pats bija teateri, kad tur pahr patihkamo notikumu dabuja sinu. Winsch tuhlit aissteidsahs projam. Drihz pehz tam tur palikuschai publikai tika no skatuwes issludinats keisara pasinojums, ka winam pulksten 8ôs wakarâ peedsimis sestais dehls. Publika pazehlahs no krehsleem un ar jo leelahm gawilehm apsweizinaja scho preeka sinu. Pruhschu kehnineem jau no seneem laikeem ir tas eeradums, katram tehwam, kuram no weetas, bes ka meitenes buhtu eejaukuschahs starpâ, peedsimuschi 6 dehli, kas wisi pee dsihwibas, pee sestà peedahwatees par krusttehwu. Tagad nu pirmo reis tas notizis, ka waldineekam pascham ir seschi dehli. Jaunpeedsimuschais prinzis lihdz ar sawu augsto mahti esot spirgti un weseli. — Wisi tautas weetneeku un no keisara eezelto komisiju politiskee darbi tagad apstahjuschees, tamdehļ ka schihs nedeļas treschdeenâ Reetruma-Eiropas semês swin Seemas-swehtkus.

Belgija. Isgahjuscho nedeļ Briselê notureja sozialdemokratu kongresu, pee kura peedalijahs leels skaits wisu tschetru Belgijas universitetu studentu un profesoru. Noschehlojama leeta, kad jaunekli nodarbojahs ar politikas leetahm un grib pasaules kahrtibu pahrlabot, kur tee wehl paschi naw skolu isgahjuschi zauri. Labaki buhtu, kad tee taisitu eksamenu un paschi ko mahzitos, pirms tee nemahs zitus mahzit. Bet wehl wairak noschehlojams ir, ka pat daschi profesori sawus mahzeklus pawed us tahdeem nezeleem.

Anglija. Jhru dumpineeku sawstarpigahs partiju kildas palikuschas tik wahrigas, ka jau dascham kerahs pee dsihwibas, un lihdzschinigajam augstakam Jhru patriotu wadonim nupat loti slikti isgahjis. Proti kahdâ leelskâ tautas sapulzê abu partiju runataji us reis sahka runat, weens otru trauzedami. Pahr to klausitaji tahdâ mehrâ saskaitahs, ka iszehlahs warena pluhkschanahs, kurâ kahds neschehligs pretineeks Parnelam eesweeda pilnu sauju kalku azîs. Slawenais patriots nu zeesch wisleelakahs mokas un laikam gan paliks pawisam akls. Kas wehju sehj, tas wehtru plauj. Schi wahrda pateesiba nu ari schim wihram, kas ilgus gadus sawu tautu usmusinajis pret pastahwoscho kahrtibu, un tamdehļ no tahs tika pahrak augsti zeenits un kà swehts brihwibas apustulis zildinats, tagad jo sahpigi pascham japeedsihwo.

Franzija. Ne sen Parisê kahds Kreewu generalis Sekiwerstows tika nonahwets. Slepkawa bijis kahds Poļu Schihds, Podkewskis wahrdâ, kuram laimejahs isbehgt. Tagad nu kahds awischneeks, Labrijehrs, sawâ lapâ itin droschi un beskaunigi isleelahs, ka winsch slepkawam pee behgschanas bijis palihdsigs, to kahdas deenas sawâ dsihwokli turedams paslehptu un tad winu pats pahr Franzijas robeschu pawadidams. Zitâs semês nu tahdu zilweku, kas slepkawam ir par slehpeju, bes wahrda runas apzeetinatu un kà lihdswainigu noteesatu, — bet ne wis tà Franzijâ. Pehz ilgahm debatahm polizeja gan Labrijehru saukusi pee atbildibas, bet kad tas nu issakahs, ka slepkawa ne wis ais personigas atreebschanahs, waj ais naudas kahribas, bet weenigi ais politiskeem eemesleem nogalinajis Kreewu generali, tad winsch laikam gan nekahdu eewehrojamu sodu nedabuhs.

Amerika. Kà sinams, leela akziju beedriba jau kahdus gadus nopuhlahs, zaur Widus-Amerikas schaurako weetu israkt kanalu, kas saweeno abas dischenahs pasaules juhras, ka lai taisni waretu no Eiropas braukt us Asiju, bes ka waijadsetu ap wisu Ameriku peldet apkahrt. Bet schis milsu darbs tak israhdijees pa daudz gruhts. Beedribai naudas sahka peetruhkt, un pehz tam, kad wina neskaitamus miljonus isdewusi, ta taisijusi bankroti. Tomehr zerams, ka wisas isdoschanas un puhlini nepaliks weltigi, un nauda nebuhs, tà sakot, kà uhdenî eesweesta; bet ka jauna beedriba atkal tiks dibinata, kurai warbubt tak isdosees, eesahkto brihnuma darbu pabeigt.

No eekschsemehm.

Pehterburgâ sawesti schajâs deenâs 3 tuhkst. pudu wezas waxa naudas.

Warschawâ kahds turenes pilsonis dahwinajis 25 tuhkst. rublu, lai par to naudu nopehrk Warschawas tuwumâ kahdu semesgabalu un us ta ustaisa namu preeksch deenestneekeem, kas ilgus gadus kalpojuschi godigi un ustizigi, ka lai tee tur waretu nodsihwot wezumâ sawas muhscha deenas.

Igauni sagatawojahs, nahkoschâ wasarâ swinet sawus zetortos wispahrigos dseedaschanas swehtkus. Swehtku komiteja usaizina un luhdz, lai peeteizahs dseedataju kori, — wihru- un jaukti kori, — un tàpat ari musikas kori, gan puhteji, gan stihdseneeki. Musikas komitejas leetpratejeem ir pilnas rokas darba un grib, — ja tik ween buhs eespehjams, — schi gada beigâs isdot pirmo burtnizu: „Swehtku dseesmas jaukteem koreem". Bet gan jaschaubahs, waj tik ihsâ laikâ warehs kreetni eemahzitees, jo pus seemas jau pagalam. Pa wasaru leelakai daļai dseedataju naw waļas, nodarbotees ar dseedat mahzischanos, jo tad ir ar lauku darbeem pilnas rokas. Lai Deews dod, ka Igauneem nenotiktu pehz ta sakama wahrda: „Drihz steidz, akls dsem."

— —

Widseme.

Latweeschu literarifkà (draugu) beedriba 4. Dezemberî notureja Rihgâ sawu gada-sapulzi, kas bija labi apmekleta un ihpaschi zaur to isdewahs jo sposcha, ka tanî ari beedribas presidenta Dr. A. Bielensteina 25-gadu amata jubileja tika swineta. Kà gawilneeka apsweizinataji ari bija eeraduschees un pasneedza jubilaram apsweizinaschanas rakstus: „Latweeschu Awischu" redaktors, „Kursemes rakstneezibas un mahksias beedribas" delegats, wirskolotajs H. Diederichs, un Rihgas „Latweeschu beedribas" delegats, „Sinibu komisijas" presidents un „Balss" awises redaktors, adwokats Al. Webers, un Jelgawas „Latweeschu beedribas" representants P. Allunans. Sihkaku aprakstu pahr scho leetu schoreis newaram pasneegt; tamdehļ mums tas ja-atstahj us nahkoscho reis.

Rihgas Jehkaba basnizâ mahzitajs Eisenschmids kristijis Schihdu Dahwidu Mawschowizu, kam diwi mehneschus preeksch tam mahzijis Luteranu tizibas mahzibas. Mawschowizs dsihwo Kursemê, Sakajâ muischâ, ir 36 gadus wezs un ari bijis kara deenestâ. No Kursemes zeen. gubernatora kunga tam atlauts, Kursemê ar grahmatahm tirgotees. Winsch esot sarakstijis ari daschas grahmatas Latweeschu walodâ.

Rihgas tirgotajs Jwans Muchins nodewis pilsehtas waldei 35 tuhkst. rublu, ar to nosazijumu, lai schi kapitala intreses isleetà par labu Sadownikowa bahrinu namam.

Par Krimuldas mahzitaju aizinats Skribanowitza kgs, kas lihdz schim bijis Tirsas draudses mahzitaja palihgs.

Lugaschu mahzitajs Kahrlis Ulmanis, kas ne sen, slimibas dehl, bija atstahjees no sawa amata, nomiris 9. Nowemberî. Winsch bija dsimis Krimuldâ 1829. gadâ, kur wina tehws toreis bijis par mahzitaju, wehlaku Pehterburgâ par biskabu, un kursch ir pasihstamahs Latweeschu wahrdnizas isdewejs. Dehls Kahrlis studeereja Tehrpatâ un wehlaku ari Hallê. 1857. gadâ tas tapa eewests par Lugaschu Latweeschu un Wahzu draudses mahzitaju, kur tas sadsihwojis gandrihz lihdz mirschanas stundinai. Walkas seminarâ winsch mahzija tizibas leetas, katkismu un bihbeles stahstus seminaristeem gaischi un dsili isskaidrodams. Kà Latweeschu draugu beedribas lozeklis, nelaikis sawâ laikâ nodarbojees ar Latweeschu rakstneezibu, it ihpaschi ar tautas dseesmahm. Kad Latweeschu draugu beedriba swineja sawu 50-gadu jubileju, tad Ulmana mahzitajs sarakstija Latweeschu tautas dseesmas ar Wahzu tulkojumeem. 15. Nowemberî winsch tapis apglabats. Prahwests Kupffera kgs runajis Wahzu, Walmeeras mahzitajs Neulanda kgs Latweeschu un Walkas mahzitajs Lezius'a kgs Igaunu walodâ. Mahzitaji isnesuschi sawu zeenijamo amata beedri no basnizas, kur tad draudses lozekli to aisnesuschi lihdz kapeem. Tur sazijis eeswehtischanas wahrdus prahwests Kupffera tehws, un tad tagadejais Lugaschu mahzitajs Gaigala kgs issazijis sirsnigas pateizibas sawas draudses wahrdâ. Mahzitajs Hakmanis slawejis nelaika nopelnus skolu un draudses sinâ, chrgelneeks Pawasaris un skolotajs Muks isteikuschi jaukus pateizibas wahrdus senako Walkas seminaristu wahrdâ par pasneegtahm tizibas mahzibahm Walkas seminarâ. — —

No Lauberes. Semkopiba muhsu nowadâ atronahs tikai wehl behrnu autinôs; jo muhsejee ir loti kuhtri, peenemt kaut kahdu prahtigu pamahzibu. Par derigahm grahmatahm un kreetneem laikraksteem, kur waretu smeltees pamahzibas, gan semkopibas, gan zitâ sinâ, tee labpraht ne-isdod ne kapeikas. Lehti saprotams, ka tur ne-isweikstees ar semkopibu, kur, peepaturot wezlaiku plascho linu sehschanas sistemu, gandrihz weenigi tikai nodarbojahs ar lauk'kopibu, — un schi indewe gan wahrda pilnâ sinâ peemiht Laubereeschu masgruntneekeem, jo lop'kopiba, augtu koku dahrsneeziba un zitas loti teizamas semkopibas atwasas scheit tik pat kà nemaz ne-atron peekopejus. Laubereeschu saimneeki pa leelakai daļai gandrihz wisi ir pirzeji, un pee tam ari, zaurmehrâ nemot, deewsgan pahrtikuschi; tamdehl gan waina ne-isweizigai rihkoschanai saimneezibâ buhs weenigi meklejama tikai paschu kuhtribâ. Kad preeksch kahdeem gadeem zeenitâ Lauberes muischas ihpaschneeze pahrdewa sawus semneeku zeematus, tad jau ne ween wispahrigahs semes zenas bija wehl deewsgan semas, bet zeenitâ dsimtkundse ari pahrdewa mahjas wehl ihpaschi lehti, tà ka ari gandrihz wisi bijuschee saimneeki tahs eepirka paschi bes jebkahdeem leelakeem gruhtumeem. Gadi bija labi un raschojumu zenas peeteekoschi augstas, — ihpaschi lini jaunajôs plehsumôs auga kà kahrkli; toreis, sinams, eewehrojot wehl klaht to apstahkli, ka pirkschanas nauda nebija augsta, wareja gan atlizinat kahdu grasiti nebaltajai deenai, — bet kas to dewa! Laubereeschi toreis peekopa ihsti braschu dsihwi; tamdehl ari naw nekahds brihnums, ka daschs labs isputinaja sawu brango eedsihwi mas gadôs, un daschs wahrguļo wehl tagad, — jo tagad, kur daudz gruhtaki laiki, naw wairs eespehjams atspirgt. Sinams, kas bija prahtigs, dsihwo ir schodeen labi. Wisu to scheit teikto apzerot, teescham jawehlahs, ka muhsu nowadâ wehl daudz kas grositos us labo pusi. — Lihdz ar tumschajahm, garajahm naktim scheijeneeschi dabon atkal eepasihtees ar nakts darbineekeem, garnadscheem. Tà pehdejâ laikâ sinas pahr sagtu nedarbeem, gandrihz waretu teikt, atronahs us deenas kahrtibas. Pagahjuschâ gadâ scheitan, neleelâ apkahrtnê, nosaga kahdus 30 sirgus. Schogad nu gan krehpaineem, wairak meera, — laikam wisi labakee jau islasiti, — bet to teesu atkal eelauschanahs scho ruden' nehmuschas pahrswaru; tahs atkahrtojahs tik beeschi, kà tas wehl nekad naw dsirdets. Sahdsibas teek isdaritas tik weikli, ka gandrihz wisi no polizejas puses spertee soki paleek bes sekmehm. Tomehr preeksch pahris nedeļahm diweem nakts-putnineem isgahjis plahni. B. mahju saimneeks, nakti pahrbraukdams no lauka mahjâ, eerauga pee sehtas peesEetu swescha sirgu. Apluhkojis, ka swescha jâ kulbâ atronahs daschadas leetas, kà drahnas, gaļa, u. z., tas tuhlit nopratis, kahdeem zeemineem schis lopinsch peeder. Eijot us istabu, tas pamanijis, ka zaur klehts durwju schkirbu spihd uguns; tas tuhlit peelihdis pee klehts durwim un atradis, ka tahs tik drusku peewehrtas, un ka eekschâ rihkojahs pahris brasch sehnu, sakahrtodami daschadas mantas preeksch isneschanas. Saimneeks aiskrampejis no ahr'puses durwis un tad usmodinajis puisi, kuru peelizis pee klehts lihdz rihtam par waktneeku. Rihtâ blehschi lihdz ar sirgu un sagtajahm mantahm, kas atradahs wesumâ, nosuhtiti pee weetigahs polizejas waldes. Abi bijuschi brahli, kahda kaiminu pagasta kaleja dehli. Purwmalu Teodors.

No Weetalwas. Wispahrigi teiz, ka tur, kur labdarigas beedribas draudsês iszehluschahs, dserschana pa krogeem masinotees. No scheijenes draudses to newar sazit; jo krodseneeki, kà mehdz sazit, eedsihwojahs un krogu apmekletaju netruhkst, bet gan basnizas apmekletaju paleek arweenu masak. Ja teesiba, pahrmest krogeem, ka tee wilina laudis us dserschanu, tad gan jo wairak teesiba, pahrmest daschai labdarigai beedribai, ka ta wilina laudis, lai ne-apmeklè Deewa namu, — un ihpaschi ari tas ir jo peedausigi, ka augsto swehtku pirmajâs deenâs beedribas isrihko sawus preekus. Tè nejauschi prahtâ schaujahs Jerobeams, kursch ari namu kalnâ taisija un nowehrsa pamasam lauschu sirdis no pateesà Deewa. — Wadmalu fabrika pee Leijas kroga isstrahdà labu darbu un war tikt eewehleta ik katram, kam tahdu isstrahdajumu waijadsiba. — Schihs draudses mahzibas behrneem janostahw weena nedeļa Kalsnawas draudses skolâ, kà sataisischanahs nedeļa us pawasaras mahzibas laiku. T.

No Gulbenes. Us kopigà Gulbenes un Leijas draudses konwenta nolemts, eerihkot Wez-Gulbenê Krona wehstuku pasta stanziju, preeksch kam jau ari atlauja no gubernas pasta pahrwaldes dabuta, kad draudse usnemahs suhtischanas maksu lihdz tuwakai Krona pasta stanzijai — Romeskalnam — un telpas dod pasta kantorim. Lihdz schim tapa diw'reis pa nedeļu wehstules un ziti pasta suhtijumi no Romeskalna — ap 50 werstim tahlu — us scheijenes draudzi pahrwesti. Kad nu, kà protams, ar pastu ari daudz naudas wehstuku un zitu wehrtibas suhtijumu top wadats, un tagadejo pastu weens pats, ne-apbrunots wihrs iswadaja, tad war par laimi saukt, ka naw pee tam ahrkahrtigi kawekli gadijuschees. Ar Krona pasta stanzijas eerihkoschanu tai sinâ panahkta droschiba. — Telegrafa lihnija top pagarinata no Wez-Gulbenes lihdz Stahmereenai un Kalnamuischai, us pehdejo muischu ihpaschneeku samaksas. Lihnija buhs kahdas 20 werstis gara. — Wispahrigi top daudz peeminets un pahrrunats nodomatais saru dselszelsch no Stukmanu stanzijas lihdz Wez-Gulbenei, gan ari tamdehl jo wairak, ka zeļa lihnijas isdsinejs, inscheneeris Frischa kgs, jau eeradees lihdz Jaun-Gulbenei. Ja minetà saru lihnija, kura wehl tagad tik kà jauks sapnis usluhkojama, pateesibâ taptu ustaisita, tad scheijenes semkopjeem tas buhtu par leelu atspaidu tagadejôs kritiskôs laikôs. Par peemehru: ja tagad Stukmanu stanzijâ maksà par pudu labibas 70 kap., tad schè par to wairak nemaksà, kà tikai 50—55 kap. Ar jauno dselszeļu tahda starpiba wairak islihdsinatos. — Pa scho apwidu semkopju zeribas us labu gadu naw peepildijuschahs un waijadsigos naudas maksajumus gruhti buhs nolihdsinat. R.

Kurseme.

No Jelgawas. „Latweeschu Awischu" schi gada 43. nummurâ bija notikums sinots is Jelgawas, kur kahds eebrauzis lauzeneeks, pascham negribot, par sirga sagli palizis. Schis sinojums ir daschâ sinâ pahrlabojams, un gribu ari wina beigas pasinot. Minetais lauzeneeks ir Sodu pagasta peederigs Sch., un ir bijis Katoļu eelâ S. eebrauzamâ weetâ eebrauzis, kur winam radineeks par sehtas puisi, ar kuru tad tas gahjis dehlu apmeklet, un ne wis ar kahdu dserschanas beedri, un ne wis Dobeles-, bet Katoļu eelâ tas duhschu eetaisijis ar scho radineeku. Nosagtais sirgs naw wis sehtâ, bet us eelas atradees un peederejis lauzeneezei un ne wis lauzeneekam, pee kam tas pawisam zitadas krahsas bijis, nekà par sagli apwainotà sehtâ atrasdamees sirgs. Apwainotam Sch. nelihdseja tamdehl aisbildinaschanahs, ka tas zaur pahrskatischanos dsehrumâ scho noseegumu isdarijis, bet Jelgawas-Bauskas II. eezirkna meera-teesnesis atrada leetas apstahkļus pawisam zitadus un schi gada 8. Nowemberî noteesaja apwainoto Sch. us weena gada eeslodsischanu zeetumâ. Warbuht ka ari dsehrums pee schi noseeguma isdarischanas pa daļai wainigs, un tè nu atkal redsams, kahdi augli dserschanai; bet noteesatajam ari pagastâ naw nekahda laba slawa, turpretim tas tika no daudzeem jau eepreekschu par „grahbstoni" dehwets. Tà tad warbuht tagad winsch sanem sawu algu, kuru tas deewgan pilnigi pelnijis. Sodneeks.

Wischkales Buhrinôs naktî us 2. Dezemberi eedsihwneekam B. sirgs issagts is stalla un otram to paschu mahju eedsihwneekam atkal rati. Nabaga rokpelneem schinis gruhtôs laikôs, protams, ir neiszeeschama skahde. — Jo noschehlojama leeta ir ta, ka teitan prahwâs mahjâs pilsehtas tuwumâ naw wakts pa naktim tureta, un wiswairak wehl tapehz, ka sagli tur jau wairak reisu mehginajuschi eelausties, bet tikuschi istrauzeti sawâ nedarbâ. — n s.

No Brambergu pagasta. Jau wisur dsird, ka kaiminu pagastôs desmitneeki sawehleti; tikai muhsu pagastâ tagad wehl sahk us tam ribkoties. Ahtraki ari nemaseja, jo lihdz schim nahja preeksch

tam waijadsigahs instrukzijas. Schinis deenâs nu pawehle peenahkusi un wehleschanas deenas jau noliktas. Pagasta kalpeem 4. Dezemberî un sawwalneekeem un ahreneekeem 7. Dezemberî desmitneeki ja-iswehlê. Preekschrakstâ top pawehlets, ne-apwainotas un uswedigas personas, kas prot rakstit, pagasta amatôs eewehlet. Tahlak pagasta teesai jawehl diwkahrtigi teesas wihri, t. i. teesas wihri un to weetneeki. Teesas wihri is sawa widus iswehl sew preekschsehdetaju. Tà tad, sahkot no schi rudena wehleschanas, dabuhs wairaki pagasta amatôs tikt. — Pehz likuma pagasta teesas preekschsehdetajam jadabonot 100 rublu un katram peesehdetajam 50 rublu gada-algas. Lihds schim preekschsehdetajam bija 25 rubki un katram peesehdetajam 12 rublu 50 kap. Tà tad augschejà summa buhtu normals, pehz kurâ pagasta weetneekeem, pehz waijadsibas, ir ja-apspreesch teesneschu algas un zik teesas wihru buhtu pagastam ja-eewehlê. Pehz tagadejeem teesas wihreem kad raugamees, tad mums us preekschu tik daudz personu naw waijadsigs; waram jau peetikt ar semako skaitli (4). Un mums wehl tas labums, ka esam palikuschi pa wezam, bes kahdahm jaunahm pahrgrosibahm. Ar preeku war leezinat, ka tagadejeem peetruhkst prahwu preeksch teesaschanas, kas senak bija pawisam otradi. Tamdehl muhsu teesas wihri waretu gan wismasak ar parasto algu peetikt, kur tagad prahwas teek weikli isteesatas pehz tagadejeem, jaunajeem likumeem. — Maksaschanas jeb naudas sinâ semkopjeem eet jo deenas plahnaki. Katru gadu maksaschanas wairojahs. Labibas un zitu raschojumu zenas slihd katru gadu us leiju, tà ka starpa starp naudu un raschojumeem paleek jo eewehrojama. Tamdehl ari naw ko brihnetees, ka saimneekeem top gadu no gadu uhtrupes issauktas. Semkopis pateesigi nogurst, semi waiga sweedrôs apstrahdadams, kad wina sweedru puhlini, kaut gan ar wislabako gribu, ne-atmaksajahs un newar eespeht paradus nolihdsinat, bet kriht arweenu jo wairak eekschâ, tà ka naw paredsams, kad no wineem tiks walâ. Sinams, pee wiseem tas tà nu naw wis. Kureem ir augstakas weetas un grunts seme, tee jau war deewsgan labi pahrtikt. Lai nu ari teem schee gadi ir gruhtaki sajuhtami, nekà pagahjuschee, labee gadi, tad tomehr ne tà, kà teem, kam semakas, wahjakas gruntes. Leelus truhkumus ari daschi zeesch zaur sawu paschu weeglprahtibu, un wineem naw wis tahs sliktakahs semes. P.

No Udses. Udses pagastâ kahdâs mahjâs ne sen notika schahds atgadijums, kursch jo gaischi peerahda, kahda nelaime war zeltees zaur ne-usmanibu: Sinamajâs mahjâs kuhla twaiku maschina. Ihso deenu dehl, rihtôs leetaja, kukot, uguns gaismu. Ari schkuhnî stahwejis pakahrts leels lukturis. 21. Nowemberî wisi darbineeki sagahjuschi brokastâ un aismirsuschi schkuhnî lukturi degam. Pee maschinas palizis tikai weens zilweks, kursch us reis gluschi peepeschi schkuhnî eeraudsijis uguni. Us wina kleedseenu atskrehjuschi laudis, kureem isdewees jau gluschi apdeguscho meeschu pantu apdsehst.

No Sprigaulmuischas. Pirmdeen, 26. Nowemberim iseijot, muhs istrauzeja uguns-grehks. Tuwaki apskatidamees, redsejahm, ka dedsa scheijenes P. saimneekam labibas dahris. Skahde minetam saimneekam deewsgan leela, jo ehka bija wehl gluschi jauna. Bes tam ari kahdu 50 puhru labibas tur atradees eekschâ, kura ari pa leelakai dalai sadegusi. —tajs.

No Leel-Platones. Scheitan, kà „Kurs. Gub. Awise" sino, kahds 88 gadus wezs firmgalwis, wahrdâ Matisons, padarijees sew galu.

No Jaun-Swirlaukas. Schi gada rudenî muhsu apgabalâ beeschi ween uguns-grehki iszehluschees, un tomehr ne pee weena naw bijis eespehjams, zehloni isdibinat. Tagad atkal, 26. Nowemberî, pulksten 1â pehz pusdeenas, iszehlahs scheijenes Anta-Lustu mahju kalpu dsihwokli uguns-grehks un pahrwehrta ihsâ laikâ mineto no koka sem salmu jumta buhweto ehku par pelnu kopinu. Minetâ nameli dsihwoja diwi kalpi lihds ar sawahm dsimtahm, un tas bija tà eerihkots, ka tam weenâ galâ ari winu lopu kuhtis bija eetaisitas. Ehka bija par 300 rubleem apdroschinata Kursemes uguns-apdroschinaschanas beedribâ, bet ne tà kalpeem sadegušê mantiba un lopu bariba. Weenam no kalpeem starp zitu mantibu ari wehl sadeguschi pahri par 30 rubleem skaidrâ naudâ. Ehka sahkusi no ahrenes weeneem sahneem degt, kur salmi bijuschi peekrauti, un tà tad ugunij bija baribas deewsgan. Uguns iszelschanahs zehlonis naw sinams. —ms.

No Sodas. Ka daschu reisi it nepareisi seeweetehm pahrmetam klusu zeest newareschanu, to peerahda sekoschais atgadijums: Kahdâs scheijenes P. mahjâs omuligi sarunajotees un — starp zitu — ari laikrakstu jokus peeminot, kahds jauneklis peesihmeja, ka pehz nupat kahdâ laikrakstâ lasità teikuma seeweetes ne pusstundas newarot zeest klusu u. t. j. pr. Schim teikumam skaistà dsimuma wahrdâ, to aisstahwedama, sihwi pretojahs mahjas skolotaja Elsbetes jaunkundse, un pastahweja pee tam, ka seeweetes pat deenahm warot zeest klusu, pat ne ar weenu ne wahrda nerunadamas, un kad jauneklis to negribeja tizet, tad sadereja ar to pret pahris mahrzinu saldumu, bonbonsu, ka wina pati scho peerahdijumu wedischot, diwi deenas ne ar weenu ne wahrda nerunadama. Deribas tika peenemtas un ari slaweni ispilditas. Tà tad zaur scho gadijumu jau pa dalai peerahdits, ka seeweetes prot un winahm ari eespehjams, wairak nekà pusstundu zeest klusu, — bet, sinams, tikai zeribâ us — saldumeem. A. A.

No Lambartes. (Cesuhtits). Jau wairak reisu laikrakstôs ir sinots pahr nelaimes atgadijumeem, kas notikuschi zekineekeem, brauzot pa maseem zekeem, zaur eekrischanu grahwjôs. Tà ari 22. Nowemberî Lambartes Kairu mahjâs dsihwojoschais semes kalps Jehkabs Behrsinsch, pee Wez-Jaun-Saules pagasta peederigs, 39 gadus wezs, schagaru malku wesdams no weetejà mescha, zaur wesuma usgahschanos grahwi, us zeka ne tahku no muischas, neweenam klaht ne-esot, nosists. Pahr nelaimigo gauschi sehrojahs wina seewa ar tschetreem maseem behrneem un wezi wezaki. Kà dsirdams, dsiki apbehdinatai atraitnei esot pasneegtas daschas dahwanas no muhsu zeen. dsimtkunga puses. — No kaiminu pagasteem lasam wairak sinu pahr daschadahm beedribahm, kurpretim mehs no schahdahm esam swabadi. Ja, mums naw pat ne dseedaschanas kora, kas weizinatu scheijeneescheem wairak zensibu us dseedaschanu. Agrak gan schè nodibinajahs jaukts dseedaschanas koris, wispirms skolotaja Schiffera kga un pehz tam atkal Bächmana kga wadibâ, bet tam par wisleelako noschehloschanu bija koti ihss muhschs nolemts. Minetee skolotaju kungi muhs atstahja, aiseedami us zitahm dsihwes weetahm, un lihds ar to isgaisa ari muhsu dseedaschanas koris; jo wehlak scho gaitu neweens neturpinaja. — Scheijeneeschi suhdsahs pahr gruhteem laikeem jeb maseem naudas eenehmumeem, kas ari ir dibinats; bet turpreti krodseneeki, us to nemas neraugotees, ir atwehruschi pehdejâ laikâ pee mums wairak schenku, nekà senak. Tà peemehram senak bija schè tikai weens schenkis, kurpreti tagad jau esam apbalwoti ar tschetreem tahdeem starp 30 pagasta mahjahm. M.

No Dignajas. 8. Nowemberî pee Wandana kroga tirdseneeki, pahr Daugawu zelotees pahri, bijuschi usbraukuschi ar 6 sirgeem us plosta laiwahm, kuràs jau bijis uhdens. Daugawas widû wilnis eeschkahzis laiwâ labu teesu uhdena. Plosts sahzis grimt, sirgi pagahjuschi wairak us weenu pusi, pahrlaususchi lehnes, un tà tad wisi seschi eekrituschi Daugawâ. Brauzeji, redsedami, ka nu wairs naw labi, sakahpuschi steigschus otrâ laiwâ, un tà tad laimigi isglahbuschees. Bet Dignajas mahzitaja kutscheeris lihds ar mahzitaja muischas saimneezi sehdejuschi ratôs, un tà tad no sirgeem tikuschi eerauti Daugawâ. Kutscheerim turotees pee groscheem un saimneezei pee sirga krehtim, tee tapuschi aisrauti lihds otrai zeltawai. Kutscheeris, kà jau wihreetis ar stiprakahm rokahm, gan noturejees, kamehr sirgi ispeldejuschi malâ, bet saimneeze, atlaischot rokas wakâ, noslihkusi. Pawisam noslihkuschi 3 sirgi un 1 zilweks.

No Tukuma. Kà „Kurs. Gub. Awise" stahsta, tad Schihdi isdarijuschi schahdu blehdibu: Pehrngad nonahzis kara-klausibas komisijâ kahds Schihds, saukdamees par Schapiro, bet wina ihstais wahrds bijis Schusters. Komisijai usrahdidams waijadsigos dokumentus, tas teizis, ka gribot eet saldatôs sawa brahlena Nihburga weetâ. Nihburgs nu atlaists un wina weetâ peenemts Schapiro's. Bet pehz ihsa laika tas no saldateem isbehdsis, aisbraukdams us Rihgu pee saweem wezakeem un panemdams ari pasi lihdsa us sawa ihstenà wahrda Schuster. Uradniks Bechmanis dabujis sinat, ka Schusters atnahzis pee Nihburga tehwa, sanemt 500 rublu par isdarito blehdibu, apzeetinajis Schusteru un Nihburgu. Abi nodoti teesas ismekletajam.

Pa bahrgo sala un putena laiku, 12. un 13. Nowemberî, nosaldejuschi daschi zilweki sawus lozekkus. Diwi Santes muischas kalpi, meschà schagarôs braukdami, saslapinajuschi sawas kahjas un zaur to nosaldejuschi kahjas pirkstus. Tàpat ari Tumes pagastâ B. saimneekam nosaluschas kahjas.

No Kandawas. Kandawas meestinâ atbrauzis 21. Nowemberî kahds 60 gadus wezs, isdeenejis saldats. Tam palizis peepeschi it nelabi ap sirdi, eegahjis kahdâ bodê un bijis drihs pagalam. Dakteri, ismeklejot, atraduschi, ka tas miris ar treeku. — —

No Popes. (Cesuhtits). D. meschasarga mahjâs 2. Dezemberî notizis schahds nelaimes atgadijums: Meschasargs lizis sawam 16 gadus wezam dehlam eenest no klehtim slinti istabâ, jo gribot eet lapsas gaidit. Sehns, ar slinti no klehts isnahkdams, laikam domadams, ka ta ne-esot lahdeta, mehrkè us turpat pee akas stahwoschahs deenesta meitas un prasa, waj schi negribot mirt. Pa tam schahweens sprahdsis walâ un eeskrehjis nelaimigajai sahnôs, plezâ un galwâ. Pehz ahrsta apleezinaschanas esot mas zeribas, waj ta palikschot pee dsihwibas. D. K.

No Kuldigas. Kuldigas pilsehtâ, kà „Kurs. Gub. Awise" sino, 19. Septemberî Leepajas eelâ kahds eemihtneeks nolaupijis semneekam Mekam sudraba kabatas pulksteni.

Saldus apgabalâ dsihwojoscha Schihda Robinsona seewa, atschkihrusees no sawa ne wisai teizama wihra, dsihwoja ar sawu behrnu Kandawâ pee sawa tehwa. Bet seewas tehws aissuhtijis behrnu atpakal pee sawa tehwa Robinsona, lai tas to audsina. Mahtei tas koti kehrees pee sirds, ka wisa winas dsihwes laime ispostita: nei tai wihra, nei tai behrna, nei ari kahdas labas deenas pee sawa tehwa. No behdahm un sirdehsteem winai prahts sajuzis. 12. Nowembera naktî, starp pulksten 11eem lihds 2eem, kad wisi zeetâ meegâ gulejuschi, nelaimigà seewa uszekahs, panem wisas sawas selta leetas: gredsenus, ausch'karus, selta kabatas pulksteni, selta aprozi un daschus drehbes gabalus, dodamahs bahrgâ salâ un putena laikâ us to pusi, kur winas wihrs dsihwo, lai taptu pee sawa behrna, ko tik koti mihlejusi. No rihta meklè pa wisu Kandawu, — bet nekur to ne-atrod; ari pee sawa wihra un behrna ta naw bijusi. Tikai 21. Nowemberî kahds wihrs, us Kandawu braukdams, to atradis ne wisai tahlu no Aisdsires kalpu mahjahm kahda strauta malâ sneegâ eeputinatu un nosaluschu. Ar plahnahm drahnahm apgehrbusees un tumschâ naktî pahr padsiko strautu brisdama pahri, ta no sala tà pahrnemta, ka tikai masu gabalinu spehjusi pa-eet un tad nokritusi. Wisas selta leetas un drehbes pee winas atrastas. Dakteri, usschkehrschot, atraduschi, ka ta, no bahrgà aukstuma pahrnemta, esot nosalusi.

No Leepajas. Namdaris Andrejs Behmeris, kà jau sinots, norakstijis pirms sawas mirschanas testamentâ leelako daku no sawas mantas — kahdus 50 tuhkst. rublu — labdarigahm eestahdehm. Bet tas naw bijis wina mantineekeem pa prahtam, ka wineem atstahta tikai masa daka. Talabad tee naw atsinuschi testamentu par pareisu un suhdsejuschi. Bet teesa naw eewehrojusi scho suhdsibu. —

Jelgawas notikumi.

Deewakalposchanas Annas basnizâ no 12. lihds 19. Dezemberim. Treschdeen, 12. Dezemberî, pulkst. 5ôs pehz pusdeenas: Bihbeles stunda; mahz. Külpe. — 3. Adwentes swehtdeenâ, 16. Dezemberî: 1) Lauku draudsê: Deewakalposchana pulkst. 9ôs no rihta; spred. mahz Conradi. 2) Pilsehtas Latweeschu draudsê: Deewgaldneeki pulkst. 6ôs no rihta; mahz. Grafs. Deewakalposchana pulkst. 2ôs pehz pusdeenas; spred. mahz. Grafs. — Lauku draudsê ussaukti: Jahnis Platkus ar Annu Uhten. Lauku draudsê mirušchi: Lawise Lonert, 87 g. w.; Jahnis Birkmann, 68 g. w.; Emilija Dombrowsky, 4 m. w.; Jehkabs Janson, 1 m. w. — Pilsehtas draudsê ussaukti: Janis Paukstin ar Minnu Mariju Eltermann. Pilsehtas draudsê mirušchi: Elisabete Aborin, 41 g. w.; Sanders Wihtol, 55 g. w.; Katrina Anna Koch, 3 m. w.; Anna Mauersak, 60 g. w; Lawise Gailis, 6 n. w.; Alwine Schenija Peterson, 1 g. 8 m. w.

Leela druhsma. Pa Miruschu swehtkeem Annas basnizâ bija tik leela druhsma, kà tas, kà daschi wezaki wihri teiza, ne-esot wehl nekad bijis redsams. Ihpaschi lauku draudsê speeschanahs bija tik leela, ka basnizeni newareja gandrihs nemas pakustet, kamdehl ari, ehrtakas wirsischanahs dehl, tika sahnu durwis atslehgtas, kà ari pa gehrbkambara durwim atkauts eet; bet ir tad mas ehrtibas bija manams. Deewgaldneeku tai deenâ esot pa abahm draudsehm bijis wairak nekà 1000 dwehseku, — lauku draudsê ween ap 550, — un kad nu muhsu mihkais Deewa nams peeteekoschâ daudsumâ war usnemt tikai pahri tuhkstoschus, tad jau gan protams, zik mas telpas tanî ir preeksch tik leelahm draudsehm, kahdas ir abas Jelgawas Latweeschu draudses; jo kà dsird, tad pilsehtas draudse, kurai senaki bijis tikai ap 5 lihds 6 tuhkstoscheem dwehseku, tagad skaitot pahraki par 9 tuhkstoscheem, un lauku draudsê gan buhs wehl labi daudz wairak. No tam gan warehs noprast, zik masa muhsu Annas basniza ir preeksch Latweeschu draudsehm, kamdehl tad ari swehtku deenâs speeschanahs ir leelu leelà, tà ka ne buht naw eespehjams, kahrtibu usturet. Bes tam wehl to kahrtibneeku ari ir pa daudz mas. Ihpaschi pilsehtas draudsê ir tikai 8 pehrminderi, — tas naw wehl us 1000 dwehselehm pa weenam pehrminderim, — un kad nu wehl schee draudses pehrminderi ir wisu wairak wezi wihri, un leelakà daka no wineem stahw pilsehtâ nakts-sauzeju amatâ, tad naw nekahds brihnums, ka daschu reis pa deewakalposchanas laiku tikai pa weenam pehrminderim atrodahs basnizâ. Pehrminderu truhkums jau sen sajuhtams, dehl basnizenu kahrtibas usturechanas; bet tihri jabrihnahs, ka to skaits neteek un neteek paleelinats, kas tadschu buhtu preeksch wisas draudses no leelu leelà labuma un swehtibas. — Mahzitajs Grafs'a kgs jau, kà dsirdams, pa Lutera 400-gadu swehtkeem esot us basnizas telpu truhkumu aisrahdijis un peenahzigâ weetâ lizis preekschâ, ka deretu wehl otru Latweeschu Deewa namu Jelgawâ zelt, un ari pilsehtas walde no sawas puses plazi preeksch schi noluhka dodot; bet ar ko lai Deewa namu uszekam, kad wehl truhkst naudas?! Pa to starpu mehs nu sawâ Annas basnizâ tihri waj speeschamees nost. Waj lai, leelas druhsmas dehl, pa eewehrojamakajahm deenahm paleekam ais basnizas durwim, kur tikai redsam lauschu kustechanos un dsirdam winu knadeschanu, kur tikai weenigee Deewa wahrdu sludinataji mums ir pee un ais basnizas durwim atrodoschee ubagotaji, deedelneeki, kuri arweenu dikti, jo dikti sawus pahtarus skaita? — Tomehr zerams, ka reis tiks ispalihdsets knapajo basnizas telpu sinâ, lai mums, gandrihs ik swehtdeenas basnizâ eijot, nebuhtu tà ar leelu druhsmu jalausahs, bet waretum meerigi pa deewakalposchanas laiku basnizâ sehdet. —ns.

Nelaimes gadijums. 3. Dezemberî ais Esara wahrteem atrodschâ dehlu sahgetawâ strahdneeks Imbezkis (Poku tautibas) sahgeem pa tuwu bija peelizis roku, tà ka maschinas sahgi kehruschi rokas delnu, kura ari azumirkli tikusi neschehligi saplosita. Nelaimigais tagad atrodahs diakonisu namâ. Schinî sahgetawâ jau daschs labs strahdneeks pasaudejis zaur ne-usmanibu, waj misejumu, waj nelaimes atgadijumu sawu roku lozekkus. Kaut jele turpmaki tur strahdneeki jo usmanigi isturetos, lai sawu dahrgo weselibu waretu aistaupit! — Wehlejams buhtu, ka sahgetawas ihpaschneeki mehginatu isdarit kahdus pahrlabojumus, kas zik ne buht strahdneekus wairak apdroschinatu pret nelaimes atgadijumeem. Breesmigi ir pateesi, apdomajot, ka jauneem, weikleem zilwekeem ir us reisu japaleek par kropleem. Noschehlojami tas ari ir dsirdet, ka turenes strahdneekeem naw nekahdas sabeedribas kases, is kuras nelaimes atgadijumôs teem, kad ne wairak, pa slimibas laiku, palihdsiba taptu sasneegta.

Sahdsiba. Isgahjuscho nedel kahdu nakti semturim B. issagta wisa gala, kuru deenu preeksch tam eelizis sahlitees. Sagli kambarischa stenderehm, kurâ gala atradahs, no ahra puses nokaluschi palzes kantis un tad iskrahwuschi seenmalas dehlus un eelihduschi pee galas. Galu nemdami, garpirksti gan laikam eewehrojuschi salstoscho laiku, un talabad gan panehmuschi itin wisas semtura un wina seewas swehtku drehbes, kuras kambaritî atraduschahs. Kambaritis ir semtura dsihwokla blakus ruhme. Sagleem pehdas ne-esot sadsenamas. ш

Wisjaunakahs sinas.

Seemeła telegr.-agentura.

Pehterburgâ, 9. Dezemberî. Oldenburgas prinzis, eerihkojis institutu preeksch medizinisskeem mehginajumeem, dahwinajis to walstij, par ko tam Wisaugstakà pateiziba isteikta, un lihds ar to tas ari eezelts par schi instituta kuratoru. Instituta eeswehtischana notika wakar, dascheem Keisara Nama lozekkeem, ministereem, diplomateem un ahrsteem klaht esot.

Schtutgartê, 21. (9.) Dezemberî. Ir nodomats, mahzibu Greeku un Latinu walodâs aprobeschot, turpretim mahzibu Wahzu walodâ, matematikâ un dabas sinibâs, kà ari sihmeschanâ pawairot.

Pehterburgâ, 10. Dezemberî. Wakar Oldenburgas prinzese Eischenija atklahja pirmo wispahrigo seewu darbu isstahdi. Pee leetu isstahdischanas peedalijuschahs kahdas 400 dahmas, kuru starpâ ari is Baltijas. Isstahditahs leetas dalahs diwi nodalâs: amatneezigâs un mahkfligâs; ihpaschi interesanta ir pehdejà, kur U. Meuschen kdses stikla sihmejumi un M. Postels kdses porzelana sihmejumi skaitahs pee jaukakeem.

Wihnê, 22. (10.) Dezemberî. Waldiba nolehmusi, taisit elektrisku dselszeku starp Wihni un Budapeschtu, kas tad $2^1/_2$ stundâs buhschot nobrauzams (tà tad 100 werstis stundâ). Zelsch maksaschot 38 milj. gulschu.

Buënos-Ajrês, 22. (10.) Dezemberî. Zaur kanala sluhschu fabrukschanu pilsehta pahrpluhsta; wairak nekà simts zilweku noslihkuschi un wairak simtu namu sagruwuschi. „B. W."

Wehstules un atbildes.

1. J. Grünb., Kuldigâ: Ka Juhs semkopibas peelikumu esseet apstellejuschi, Besth. kga grahmatu bodê naudu samaksadami, un tomehr to ne-esseet dabujuschi, tas mums rada brihnumus. Mehs minetahs grahmatu bodes prinzipalam schèpak to darisim sinamu, lai winsch leetu ismeklê. Kad Juhs lihds gada beigahm sinamos ekfemplarus nebuhseet sanehmuschi, tad luhdsam, to mums tuhlit pasinot. Wisadâ wihsê Juhsu naudu un isdotahs pastmarkas tiks atlihdsinatas.

2. J. K.: Juhsu dseijoli newaram usnemt.

3. Kahdam Jelgawas basnizenam: Juhsu pretrakstu „Kahdam dseedatajam", ruhmes truhkuma dehl, tikai nahkoschâ nummurâ waram usnemt.

4. Mahlb.: Lasisseet.

5. B.: Ruhmes truhkuma dehl — nahkoschâ nummurâ.

6. J. Bergm—:
7. Ch. Sch.: } Nahkoschâ nummurâ.
8. Fr. Taur—:

9. K.: No dseijoła noskahrstams, ka sazeretajs gan ir laimigs mihlestibâ, bet ne wis dseijoschanâ.

Aisrahdijums.

Ar scho nummuru wisi muhsu lapas abonenti dabon ihpaschu apstelleschanas wehstuli peesuhtitu, kurai tikai ja-eeraksta apstelletaja wahrds, adrese un apstelleto ekfemplaru skaits, un kuru tad tee lihds ar naudu ekspedizijai tuhlit war peesuhtit.

Kreewu papihra naudas kurss.

Berlinê, 22. (10.) Dezemberî.

100 rublu selta naudâ 330 Wahzu mahrkas jeb 110 Pruhschu dahlderi.
100 „ papihra „ 233 „ „ „ 77⅔ „ „

„Latw. Awischu" isdewejs: Dr. A. Bielenstein. Redaktors: Th. Neander.

Дозволено цензурою. Рига, 10.-го Декабря 1890 г.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla Jelgawâ.

Teek pahrdoti

waj ismomati:

Jaunas twaika sudmalas ar 2 malschanas gangeem un sahgeschanas eetaisi, lihds ar 150 puhra-weetahm semes.

Jaunu sudmalu krogs ar 36 puhra-weetahm semes.

Abas weetas atrodahs Witebskas gubernâ un teek dsihwi apmekletas.

Tuwakas sinas dabonamas: Rihgâ, Leelajâ Kehninu eelâ № 13, weenas trepes augschup. [179]

Doles

pilsmuischâ,

Rihgas tuwumâ, no 23. Aprila 1891. g. sahkot, ir **uhdens sudmalas** ar wairak gangeem uf nomu isdodamas. Ir tik leels uhdens spehks, ka ari to preeksch zitahm fabrikas eetaisehm war leetat. Sudmalas ir pee Rihgas-Baukas leelzela un pee Daugawas. Tuwakas sinas Doles pilsmuischâ. [170]

Jaunkundses,
kas Jelgawâ eet skolâ, waj mahzahs schuhschanâ, atron laipnu un lehtu korteli Konstantina eelâ № 7. [360]

Mahjas,

Jelgawas tuwumâ, **isrentejamas** uf 12 gadeem, no 23. Aprila 1891. gadâ, waj **pahrdodamas.** 30 desetinas aramahs semes, 5 desetinas ganibu, 4 desetinas plawas. Tuwakas sinas Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 36, Sillina kunga dsehreenu pahrdotawâ. [474]

Ozolmuischâ, pee Jelgawas, top

alus bruhsis

ar wisu pilnigu eerikti un **leelu ledus pagrabu** tuhlit isnomats. [243]

Emburgas pagasta walde dara sinamu, ka uf 20. Dezemberi sch. g. ir nolikta pagasta desmitneeku un uf 21. Dezemberi sch. g. pagasta teesas amata wihru wehleschana, un usaizina zaur scho wisus sawus pilngadigos, balsteesigos pagasta lozekkus, eerastees 20. Dezemberî sch. g., pulkst. 10ôs no rihta, bes atrauschanahs Emburgas pagasta namâ, dehl desmitneeku wehleschanas preeksch 1891.—1894. g.

Emburgâ, 10. Dezemberi 1890.

(№ 802.) Pag. wez.: P. Nesauski.
Skrihw.: Kampe.

Pee Ozolmuischas Jonasu kroga, 14 werstes no Jelgawas, uf Rihgas leelzela, ir weena

smehde

ar plaschu dsihwokli, kâ ari weena **otra dsihwes weeta** tuhlit isnomajamas. Meldetees war pee muischas waldes.

Preeksch

Seemas-swehtku

dahwinajumeem

peedahwajam is sawa apgahdeena schahdas grahmatas:

1) **Lapsa Kuhminsch.** E. Dünsberga tulkots. Ar daudz glihteem sihmejumeem no W. Kaulbacha. 300 kap.
2) **Balkscha ligawa.** Latweeschu teika no J. Lautenbach-Juhsmina. 50 kap.
3) **Seedini no dabas mahzibu druwam** ar daudz sihmejumeem. Saratstita no K. Langwita. No Maskaweescheem ar premiju apbalwota. 75 kap.
4) **Mahjturiba,** jeb derigi padomi saimneezem kukuâs un klehtîs. No M. Sahles. 80 kap.
5) **Rakstu krahjumi,** isdoti no Rigas Latw. Beedr. Sin. Komisijas.
   II. un III. krahjums à 125 kap.
   IV. „ à 150 kap.
   V. „ à 90 kap.
   VI. „ à 100 kap.
6) **Esmu zilweks.** Romans no G. Ebers'a, tulkots no J. Ulpes. 100 kap.
7) **Austrums.** 1885. g. à 2 r. 50 k., 1886.—1890. g. à 3 r. un eesets pusgada sehjumôs 360 kap.
8) **Pagalms.** I. un II. gada-gahjumus à 300 kap.
9) **Grahmata krahjums jaunibai** № 1—8. Ar bildem. à 20, 25, 30 kap.
10) **Bilschu grahmatinas** preeksch behrneem.

Sieslacka drukatawa,
Jelgawâ.

Kalnamuischas mahzitaja muischâ ir loti maf bruhketa **Trefselta**

tahfelu klaweere

pahrdodama par **200 rubleem.**

Medemrodes muischâ, 12 werstes no dselszeka stanzijas Renges, ir no Jurgeem 1891. g.

wehja sudmalas

atdodamas uf nomu. [139]

Jaun-atwehrtà ahdu pahrdotawa

no

H. Goltza

Jelgawâ, pretim Heilsberga materialpretschu pahrdotawai un Goertza apteekai, peedahwà bagatâ iswehlê un loti labâ kwalitetê: **tamboru ahdas, schiru ahdas, juchtes, pastalas, uhden'zeetus sahbaku leelus** un **galwas, soles** un **bindsoles, kronus, baltas** un **slihpetas melnas Maskawas sikfnas,** kà ari wisas **sirg'ahdu prezes.**

Zeen. pirzejus ihpaschi daru usmanigus uf manahm **pastalahm,** kuras ir lehtas un loti stipras.

Tahlak turu uf lehgera: **gowu spalwas, krolspalwas, melnizu, trahnu, peleku, baltu** un **melnu skaidri masgatu Kursemes wilnu** (pawisam brihwu no kalkeem).

Tamlihdsâs daru sinamu, ka manâ pahrdotawâ **aitu ahdas, stirnu ahdas, ahpschu ahdas, lapsu ahdas, seska ahdas, breeschu ahdas, wehrschu ahdas, leellopu ahdas, sirgu ahdas** un **teku ahdas** teek peenemtas gehreschanâ.

Ar augstzeenibu

Mana pahrdotawa ir swehtdeenâs walâ no pulkst. 8eem lihds 10eem preekschpusd.

H. Goltz,
ahdgehru meisteris.

Wisu krahjumu

ratu un kamanu,

kà ari **lukturu, asu** un **federu** pahrdod par sawu pascha maksu

ratu buhwetawa

no

D. Anschkapa,
Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 12.

Sausu un satu

egles malku

pehrk **K. Heilsbergs,**
Jelgawâ, pee tirgus.

---

20 rublu pateizibas maksas dabuhs, kas pahr schahdeem sagteem sirgeem pee **Ruzawas** pagasta waldes (pr. Libau) skaidras sinas dod:

1) **Tumschi melns,** 4 gadus wezs, kuplahm krehtehm, pakalschkahjas uagi balti un spalwa par zella teesu ari balta.
2) **Peleki melna kehwe,** 10 gad. w., swaigsnite peerê. Dsels'asu darba ratôs eejuhgta. Abi sirgi widejâ augumâ.

Vilnigi eemaksats pamata kapitals 2,400,000 rbl.
Eekrahjees reserwas kapitals 1,713,037 rbl.

Pehz tam, kad apdroschinaschanas beedribu tarifa-konwenzija preeksch semkopibas leetu apdroschinaschanahm Baltijas gubernâs ir atzelta, ari no manis aisstahwetà

St. Peterburgas beedriba

preeksch apdroschinaschanas pret uguni un no dsihwibas rentehm un kapitaleem

peenem apdroschinaschanâ kustamu un nekustamu mantibu

pret uguns breesmahm

par **wisu lehtakajahm** eemaksahm. Ari labi buhwetas mahjas tagad teek atkal peenemtas apdroschinaschanâ. [65]

Wisas tuwakas sinas, kuras wehletos, isdod

Agents: **C. Trampedachs.**
Firma: **Lankowsky & Liccop,**
№ 7. Jelgawâ, Leelajâ eelâ, Helmsinga namâ № 7.

500

reis paleelinatu redz katru leetu ar jaun-isgudroto

brihnuma-kabatas-mikroskopu,

kamdehl tas ir nepeezeeschams katram weikalneekam, skolotajam, studentam. — ja, pat speedigi waijadsigs un derigs katrai mahj'saimneezibai preeksch ehdeenu un dsehreenu ismekleschanas, un lihds ar to ari dabon weenu **luhpi (brilli),** kura ihpredsigeem loti brangi noder preeksch lasischanas.

Schis mikroskops teek peesuhtits tikai pret eepreekscheju

1 rubla

samaksu, ari pastmarkâs, brihwi wisâ Kreewijâ. [136]

D. Klekner,
Wihnê, I., Pasta eelâ 20.

H. Allunanaa pgahdeenâ, Jelgawâ, isnahkusi:

C. Waldemara

Kreewu-Latweeschu wahrdnize.

Maksà eeseeta 180 kap., pahr pastu deesuhtot, 2 rubkus. Pahr scho wahrdnizi Latweeschu literaturas beedriba spreesch: **Darbs labi isdewees un dod leezibu, ka leetprateja roka rihkojusees pee grahmatas sastahdischanas.** [143]

---

2 moderesschanas

un **3 pusgraudneeku weetas** no Jurgeem 1891. g. isdodamas. Japeeteizahs pee **Kalnazeema** muischas waldes.

Schujmaschinas,

ar **roku** un **kahju senamas,** ar wissaunakajeem pahrlabojumeem, is slawenahs firmas

Grimme, Natalis & Co.,
Braunschweigâ,

peedahwà sem galwoschanas

N. Kupffer's, Jelgawâ, Leelajâ eelâ Nr. 18.

Mahziba par brihwu. — Nomaksa ar 1 rubli par nedeku. — **Maschinu dalas, adatas, ella** u. t. t. arweenu uf lehgera. — Tahlak ir dabonamas: **flintes, rewolweri, patronas, metala kapu kroni,** wiswisadi **nama- un kehka eerihkojumi, dahrsa sprizes, petrolejas lampas, rotalu leetas** un **Kreewu wihni.** [195]

Tas jau **35** gadus wisâs Eiropas walstis slaweni pasihstamais un uf Parises, Wines un Minchenes isstahdem usslawetais

Anglu gikts-audeklis

zaur sawu pahrsteidsoscho dseedeschanas eespehju pret reimatisma sahpehm wisâ meesu dalâs, pret kaulu sahpehm (gikti), ne tikai rokâs un kahjâs, bet ari pret galwasgikti, nerwu sahpehm, isliminateem un saspeesteem lozekleem, ausu schnahkschanu, ihsi sakot, wisâs zaur so-aukstischanos, welkoschu wehju u. t. pr. iszehluschâs slimibâs, no kehnischkas Angku, Ungaru, Bairijas un Wirtembergas waldibahm patenteets un konzesets. [107]

Slawenais ahrsts Dr. Hufelands saka sawôs medizinas raksfôs: „Ir diwas slimibas, pret kurahm ahrstu siniba welti leekahs meklejusi sahles: schihs slimibas ir galwasgikts un podagra." Schis lihdseklis ir atrasts, augschâ mineto giktsaudekli leetajot, un tas teek pahrdots pakâs par 1 rubl. un preeksch gruhtakahm slimibahm par 2 rubl. pakâ un ir dabujams giktsaudekla ihpaschneeka un fabrikanta Oskara Goertchena apteeku pretschu magasinâ, Peterburgâ, Kasanskajâ № 37, jeb ari: **Rigâ** pee **Alf. Th. Buscha,** Maskawâ pee R. Köhlerta un beedr., Astrachanâ pee A. N. Kerna, Woroneschâ pee L. M. Aleinikowa. Preeksch peesuhtischanas pahr pastu japeeleek 50 kap.

Pateizibas raksti no augstakahm Kreewu un firstu personahm, kuras uf kara-lauka reimatismu dabujuschas un kurahm ne Karlsbades, ne Teplizas weselibas awoti naw warejuschi palihdseht, bet tikai zaur giktsaudekli weseli palikuschi, ir giktsaudekla ihpaschneeka Oskara Goertchena magasinâ, Kasanskaja № 37, zeen. publikai islikti, dehl eeskatischanahs.

Nupat isnahza un ir wisâs labakâs grahmatu pahrdotawâs dabujams:

Sieslacka

Latweeschu Kalendars

1891. gadam.

Saturs: Laika rehkini. Gada-laiki 2c. Kalendarija. Joki un mihklas. Schihdu kalendars. Lopu gruhsnibas un putnu pereschanas kalendars. Maksas takse preeksch korespondenzes Kreewijâ. Dselszela wilzeeni no Rihgas uf Pleskawu un atpakal. Takse par paku suhtijumu swaru maksu, pehz tahluma no Jelgawas rehkinot. Telegrafa maksa. Takse par stempelpapira sortehm. Stempelmarkas. Dselszeku maksas starp Rihgu, Jelgawu, Moscheikeem un Leepaju. Mihklu usminejumi. Tirgi Kursemê un Leischôs. Linu-tirgi Kursemê. Tirgi Widsemê. Linu-tirgi Widsemê. Muhsu Augstâ Kunga un Keisara zilts. Romanowa gentes waldneeki. Tagadejee ahrsemju waldneeki.

Perlikums: Pasuduschais dehls. Is semneku dsihwes. Apsischu Jehkaba. Lahzis un bites. R. Behrsina. Leetojat sehjmaschinas. J. B....s. Araja dseesma. Pehz Kolzowa no R. Behrsina. Celahpu Dorite. Stahsts no W. Heimburgas. Ar bildehm. Dseijols. No R. Behrsina. Atkats uf pagahjuscho gadu. Ar bildehm. Derigi padomi. Naibs zelojums. Pehz Fr. Reutera „die Reise nach Belgien" no Nepasihstamâ. Pirmâ un otrâ nodaka. Peesihmes pahr muhsu pagasta teesahm. No F. B. Nahwei. Is Spahneeschu walodas. Pahr dsihwibas apdroschinaschanu. Derigi padomi. Pahr weselahm un slimahm kahjahm. No Dr. E. Klasena. Paschpalihdsiba. Joki ar bildem.

Bilschu peelikumi:

1) Jehkaba Welmes gihmetne.
2) Siguldas pils drupas.

[119] Maksà **30** kap.

Sieslacka drukatawa, Jelgawâ.

Halo, Halo, Halo!

Pahrsteidsees tuhlit Sawu laulato draudseni ar pawisam jaun-atrasto kehka-aparatu, kursch Parises pasaules isstahdê un Wihnes semkopibas isstahdê miljoneem gabalu tizis pahrdots.

Tahds, kahds wehl nekad naw bijis,

ir schis aparats un der preeksch sekoscheem noluhkeem: Weenâ minutê var no peena waj krehjuma pagatawot sweestu, un pusminutê putas, olu putas, oln punschu u. t. t.

Weenâ minutê war 2½ mahrz. kartufelu, sihpolu, gurku, rutku, beeschu u. t. t., wisadu kok'augku un zitu, it pehz wehleschanahs, beesi waj plahni lobit, kasit un greest.

Tahlak schis aparats noder par mikroskopu; 400 reis paleelinatu redz katru leetu, ismeklejot ehdeenus un dsehreenus.

Tahds aparats, taisits is nesabruhkejama metala un federehm, maksà tikai

1 rubl. 50 kap.

Schis nepeezeeschamais aparats, sawa loti leelâ lehtuma dehl, teek wisâs dsimtâs Wihnê un Parisê jau leetats, un ir tikai zaur manu wezslaweno firmu ween'weenigi dabonams pret eepreekscheju samaksu zaur ween'weenigo issuhtischanas eetaisi **E. Altmann,**
Wihnê, I., Dominikaneeschu basteisà 23.

Pahraks par wisahm jaunleetahm.

Uniwersal-kehka-aparats,

kursch no Parises pasaules isstahdes un no Wihnes semkopibas isstahdes tika atsihts par praktiskako, derigako un nepeezeeschamako preeksch katras mahj'saimneezibas, ir abâs isstahdês wairak miljonu gabalôs tizis pahrdots.

Schis aparats ir, kas tik ween winu redsejis, no nama mahtes lihds behrnam, no semneeka lihds muischneekam u. t. t., wispahrigu labpatikschanu atradis un leelisku apbrihnischanu sazehlis, tà ka tik-ko pehz pirmo sludinajumu isnahkschanas pahr scho brihnuma aparatu — loti daudz apstellejumu tika eesuhtiti.

„Netizami, bet tadschu pateesiba!"

Schis aparats der preeksch sekoscheem noluhkeem un ir pahraks par wiseem lihds schim isdariteem isgudrojumeem:

Weenâ minutê war ar scho aparatu 2½ mahrzinas kartufelu, beeschu, rutku, mahrrutku, sihpolu, gurku, wisadu kok'augku u. t. t. u. t., ihsi sakot, wisu, ko war lobit, kasit un greest, it pehz wehleschanahs, beesi waj plahni sagatawot.

Diwâs minutês war sweestu, krehjumu waj putas pagatawot, un pusminutê olu putas, schatou u. t. t. u. t. t.

Tahlak tas noder par mikroskopu; 400 reis paleelinatu redz katru leetu, — tà tad tas ir loti derigs preeksch ehdeenu un dsehreenu ismekleschanas.

Tahds aparats, no isturiga metala un nesabruhkejamahm federehm, maksà tikai [134]

1 rubl. 50 kap.,

tik ilgi, kamehr wehl atrodahs krahjumâ.

Ween'weenigi dabonams pret eepreekscheju samaksu zaur ween'weenigo issuhtischanas eetaisi **E. Altmann,**
Wihnê, I., Dominikaneeschu basteisà 23.

Schujmaschinas,

ar kahju dsenamas, is **Seidela un Naumana** fabrikas, ar kahju benki, kursch ikweenai dahmai dod eespehju, zaur ehrtu kahju uslikschanu preekschdarbus u. t. t. maschinas preekschâ padarit. Bes tam es peedahwaju **rinkkugischu amatneeku maschinas,** kas zehluschahs Wahzijâ un kam ir paschspoletajs, kuras loti ahtri un bes trokschna strahdà un it ihpaschi skodereem ir eewehlamas.

J. Friederichs,
Jelgawâ, Paleijas eelâ № 3.

Mahjas.

Weenas leelas un **weenas masas mahjas** war dabut uf daudz gadeem rentet jeb uf pusgrauda. Klahtakas sinas isdod **Schönberga kungs,** Ruzawâ (pr. Libau).

Linu

rauschus,

is labakahm, tihrahm sehklahm speestus, pahrdod Jelgawas ellas sudmalas waska drahnu fabrikâ, kur ari

schahwetas linsehklas

teek pirktas. [983]

Pahrdodami

labâ weetâ esoschi **namu platschi** Leepajâ.

Uf blakam schosejai esoschâ aploka (preti Boeckera drahts fabrikai, tuwu Behrendta twaika dsirnawahm, Strupp'a maschinu fabrikai un ne tahlu no bahnuscha un dselszeka schkuhneem un dselszeka darbnizahm), teek **platschi,** daschadâ leelumâ, pa weenam, **uf nomaksu** pahrdoti. Klahtakas sinas dabunamas J. J. Sakowska tehrauda un dselszs pretschu weikalâ, Leepajâ. [177]

Sausus **ehweku** un **spundetus**

dehlus,

pehdu lihstes, eeksch- un **ahrpus kleedinus,** Rigas fabrikatus, **pilnkautigas trona jumts laktas** un **wisadus zitus buhwmaterialus** peedahwà par lehtako zenu **E. Jakobsohns,** Dselszela eelâ, pa kreiso roku schkehrs eelâ № 72, pretim jaunajam zeetuma namam. [404]

Печатать разрѣшается. Полиціймейстеръ Баронъ Ропп ъ.

Drukahts pee J. F. Steffenhagena un dehla.
(Te klaht peelikumâ.)

Semkopiba un saimneeziba.*)

Pakaldrukaschana aisleegta.

Komposts un wina sagatawoschana.

Komposta sagatawoschanas swars wehl arweenu neteek no wiseem semkopjeem deewsgan zeenits. Komposta guba ir saimneezibas sehtas krahschanas-lahde, un winas nedrihkstetu wis nekur truhkt. Wina, eewehrojot tahs leelo mehslu wehrtibu, tikai ar mas puhlehm ir eetaisama. Katram semkopim ir preeksch komposta sagatawoschanas waj nu leelaks, waj masaks materiala daudsums pee rokas, kas tam neka nemaksâ, kà par peemehru daschadi pelni, buhwes gruschi, grahwju semes, dihku dubli, istabu mehsli, sodreji, welenu gabali, dasch'daschadas salas nesahles, kauschanas atkritumi, kritushu lopu gala, wilnas lupati, sahgu skaidas, zuhku mehsli, putnu-stalla mehsli un wehl daudz zitu leetu. Bet wislabakais materials preeksch komposta gubas ir tadschu zilweku iskahrnijumi. Wini, ihpaschi sawas weeglahs sadalischanahs dehl, ir kompostâ no daudz leelakas wehrtibas, nekà kad tos tàpat jeb taisni isleetà preeksch mehsloschanas.

Pee komposta gubas eetaisischanas ir wislabaki, kad tahs daschadahs weelas leek kahrtâs weenu us otras, un proti lihds 6 waj 8 pehdu augstumam, pee kam beescha aplaistischana ar wirzu ir loti deriga; ari sahrmu un seepju uhdeni war preeksch tam labi isleetat. Wasarâ waijaga gubu kahdas pahri reisas pahrschkipelet. Pee schi darba ir jaluhko us to, ka wisas preeksch komposta sagatawoschanas isleetatahs weelas ruhpigi top samaisitas, un ka esoscho nesahlu sehklas top isnihzinatas. Schahdi sagatawotahs komposta gubas, kuras tad pastahw is weenadas smalkas semes, pehz 1 lihds 2 gadeem dod teizamus, ustura bagatus mehslus. Schee mehsli der preeksch ikweenas semes, un tee ir loti labi preeksch lauku, dahrsu un it ihpaschi pławu mehsloschanas. Wini neprasa nekahdas, waj prasa tikai loti masas isdoschanas.

Kà war wistas seemâ pamudinat pee olu dehschanas.

Ir pasihstama leeta, ka it ihpaschi aukstums, kas seemâ eestahjahs, wistas attura no olu dehschanas. Bet to war weegli nowehrst, kad wistas eenes siltâ stallî, waj zitâ kahdâ siltâ weetâ. Zaur to zelsees schis leelais labums, ka no wisahm wistahm, tiklab no wezajahm, kà no jaunajahm, ari seemâ arweenu dabuhs swaigas olas. Wistas, kas masakâs saimneezibâs beeschi istabâ pawada seemu, dehj arweenu tahlak. Bet lai wistas wehl it ihpaschi pee tam pamudinatu, tad waijaga winahm ari bagati dot baribu. Preeksch tam der wislabaki siltâ uhdeni ismehrzeti meeschi; ari dseramajam uhdenim waijaga buht drusku siltam. Linsehklu sehnalas jeb pelus ari ir derigs lihdseklis preeksch augschâ minetà mehrka sasneegschanas; tahs labi isschahwè siltâ krahsnî, sagruhsch rupjâ pulwerî un tad samaisa ar tik pat daudz kweeschu klijahm. Schai weelai nu peeleij uhdeni un pagatawo is tahs stingru mihklu. Scho mihklu nu dod wistahm ehst. Wina loti weizina auglibu. Lai wistahm buhtu eespehjams kahrpitees, tad waijaga wistu stalli koisit ar tahm smalkajahm, pa leelakai daļai smiltainajahm pelawahm, kas pee kulschanas sakrahjahs maschinas apakschâ, un kuras preeksch lopu baribas neder. Labas pakaisas preeksch auksteem wistu stalleem ir tà sauktà malkas wilna (Holzwolle) jeb loti garahs un plahnahs ehwelu skaidas is kok'leetu fabrikahm. Jelgawâ un Rihgâ winu war dabut lehti pirkt, un ta ir eewehlama pilsehtneekeem, kuŗeem ir wistu stalli. Malkas wilna ir slikts siltuma waditajs. Wina tamdehl ari attura aukstumu un ustura stalli siltu, kad klonu apklahj ar masakais 6 zellu beesu malkas wilnas kahrtu. Zaur sawu swika saturu wina turklaht wehl aisdsen skahdigos kukainus (utis un smidschus), kuŗi puhdamôs salmôs loti wairojahs. Malkas wilna pee tam wehl usturahs sausaka nekà salmu pakaisas. Siltums, tihriba wistu stallî, un pee tam spehziga wistu ehdinaschana — loti pee tam peepalihds, lai ari seemâ no wistahm waretu bagati sagaidit olas.

Sintenis.

Dahrs'kopiba.

Gredsen'greeseens pee augļu kokeem, lai eeguhtu eespehjami leelus auglus.

Tà sauktais gredsen'greeseens top ar potejamo waj zitu kahdu nasi, — wislabaki ar tà saukto gredsen'kneebekli, — tà isdarits, ka misa leijup auglim waj augļa kahtinam, apmehram $\frac{1}{10}$ daļu zellas platumâ, teek gredsen'weidigi nogreesta, tà ka, no tahlenes luhkojotees, israhdahs, it kà saram buhtu gredsens aplikts apkahrt. Zaur scho misas nolobischanu noteek tas, ka ustura sula, kas isstrahdata no augstaku atrodoscho sarinu lapahm, newar wairs tahlaku eet atpakaļ, un tà nahk par labu teem augļeem, sem kuŗeem ir gredsens isgreests. Schis gredsen'greeseens ilgu laiku bija noslehpums, lai gan, zik mehs sinam, to Maksis Reisers jau 1825. gadâ atklahti issludinaja, un wehl tagad to daschi laikraksti eeteiz par jaun'atrastu lihdsekli preeksch „milsigi leela kok'auglu eenehmuma“ un „netizami leelu auglu“ eeguhschanas. Augli zaur schahdu rihkoschanos, sinams, gan isaug eewehrojami leelaki, nekà tas bes tam noteek, bet tomehr tikai daschi, proti tee, kam misa gredsen'weidâ nolobita; bet par to atkal sarini tajâs weetâs, kur gredsen'greeseens isdarits, daudzreis noluhst, tà ka koki beeschi sawu jauko isskatu pasaudè. Tapehz tad gredsen'greeseens naw wis wispahrigi eewehlams, un tikai reti kok'auglu mihkotaji to isdara, lai dabutu eespehjigi leelus auglus.

Fr. Bl.

Jautajumi un atbildes.

1. S. K. kgam: Juhs mums jautajeet:

1) Kad, pakaisu truhkuma dehl, lopu kuhtis zaur tanis sakrahjuschos wirzu stahw slapjas, waj nederetu, lai lopeem saufaka gula teek, wirzai laut ihpaschi preeksch tam raktà bedrè sakrahtees? Ja tas buhtu bes pametuma pee mehsleem, kà wirzas bedre buhtu wislabaki eerihkojama un sakrahjusees wirza isleetajama?

2) Kà, kahdâ laikâ un kahdas sugas koki buhtu preeksch mescha sehjami? Apsehjamais semesgabals ir lihds schim apstrahdata weegla peleka un dseltena smilts. Zik sehklu iseet us puhra-weetas? Zik tahs dahrgas, un kur tahs dabujamas? Koku sehklas pascham krahjot, kahdâ laikâ un kà tahs wislabaki sawahkamas un preeksch sehschanas tihrijamas?

3) Kahdas sugas pluhmes ir labakas un wehrtigakas preeksch schahweschanas?

4) Kahds Wahzu semkopibas laikraksts buhtu scheijenes semkopjeem eewehlams?

Atbilde:

ad 1. Ja lopu stallds truhkst pakaisu, tà ka lopu wirza pilnigi netop eesuhkta, tad ir katrâ sinâ waijadsigs, scho mehslu wehrtigako sastahwa daļu sakraht ihpaschi preeksch tam eerihkotâ bedrè, waj nu ta atrodahs stallî, waj ahrpus ta. Winas leelums grosahs pehz esoschâ lopu skaita; leelakôs stalldos ir eeteizams, bedri ismuhret ar keegeleem; kad ir tikai mas lopu, tad peeteek ar zeetu muzu, wislabaki ar petrolejas muzu. Stallim jabuht katrâ sinâ sausam, ja lopus, it ihpaschi winu kahjas, grib issargat no slimibas. Ja stallis ir brugets ar akmeneem, waj ar dehleem islikts, tad ir pee pakaisu truhkuma eewehlams, mehslus katru deenu no rihta ismest ahrâ, plahni un weenlihdsigi ismehtat, un tad pahrleet ar wirzu, kas bedrè sakrahjusees, tà ka no tahs nekas ne-aistek projam. Wisderigaki buhtu, kad Juhs eegahdatos smilti, waj zitu kahdu semi, kà ari kuhdru un tahs isleetatu kà pakaisas; jo tahds materials loti labi eesuhz wirzu, un dod wehlaku, kad to beeschi no stalla isnes un pahrleij ar wirzu, teizamu kompostu. Schai kompostâ usglabajahs mehslu weelas ari tad, kad tas sakrahjees leelâ tschupâ, eekams salmu mehsli, kad tee stahw beesâ kahrtâ, weegli sakarsejahs un pel. Kaut ari tagad seme ir sasalusi, tad tomehr dodam Jums padomu, no kaut kahdas weetas, kas atrodahs sehtas tuwumâ, semi waj smilti peegahdat un preeksch pakaisahm isleetat. Lopeem us winahm ir mihksta gula un Juhs schahdâ wihsê sakrahjeet daudz un labus mehslus.

ad 2. Tahdâ semè, kas jau apstrahdata, un kas pastahw no weeglas pelekas un dseltenas smilts, pee jauna mescha eetaisischanas war buht runa tikai no eglu un preeschu iswehles. Mehrkis ir sasneedsams zaur sehschanas- waj zaur stahdischanas metodi. Sehschana esot lehtaka, nekà stahdischana. Kas us pirmejo sihmejahs, tad ir tas kaunums ja-eewehro, ka sehklas tahdâ laukâ, kas jau apstrahdats, paleek bes pa-ehnas gulot, un tamdehl ir jabihstahs, ka winas gruhti usdihgs, waj ari, ka smalkee, teewee kozini nokaltihs, kad sausais laiks usnahks. Tapehz ir derigaki, isleetat stahdischanas metodi, waijadsigos stahdus pascham isaudsinat, un tad tikai tos pahrstahdit, kad tee sasneegušchi 2 lihds 3 gadu wezumu, un tà tad ir deewsgan stipri, pahrzeest ne-isdewigu laiku jeb gaisu. Stahdi top sehklu dobês isaudsinati, kopti, laistiti un tad wehlaku us balkeem jeb augstahm wagahm pahrstahditi. Pee schi darba mehs Jums nespehjam it sihku pamahzischanu dot, un tapehz Jums eewehlam, kahdam tuwumâ esoscham, sapratigam meschakungam luhgt padomu; tas Juhs ari labpraht pamahzihs, kà Juhs wareet minetajâ semè eetaisit beesu jaunu preeschu waj eglu meschu. Mescha kopeji mehds preeksch isjirsta weza mescha atjaunoschanas isleetat stahdischanas metodi, ja daschi wezi koki naw palikuschi stahwam, kas semi atkal apsehj. Tahdai mescha atjaunoschanai, kas atstahta weenigi dabas rokâs, ir reti tikai labi panahkumi; jo jaunee koku stahdini top no nesahlehm un sahlehm pa daudz weegli nomahkti. — Schis gads esot bagats tiklab ar preeschu, kà ari ar eglu sehklas zeekureem. Ja Jums ir mescha ar wezeem kokeem, tad sakrahjeet sehklas zeekurus, — un ari tè Jums mescha kopejs wislabaki wareks dot padomu, kà Juhs wareseet sehklas wisweeglaki isdabut ahrâ no zeekureem.

ad 3. No muhsu pluhmju sugahm neweena labi neder preeksch schahweschanas. Schahwetahs pluhmes, kuras war dabut pirkt katrâ labâ bodè, nahk no ahrsemehm; tahs ir weenkahrschas silahs pluhmes, kas tur leelâ daudzumâ teek audsinatas, un kuras ari gan pee mums aug, bet wairakajôs gadôs ne-eenahkahs. Schihs pluhmes ir garenas, eekams scheijenes sugas ir wairak apalas un, kà jau sazits, preeksch schahweschanas labi neder.

ad 4. No Wahzu semkopibas laikraksteem mums scheitan ir tikai diwi: „Baltische Wochenschrift“ un „Land- und forstwirthschaftliche Zeitung“.

2. M. kgam eeksch S.: Juhs mums raksteet: Manâ pławâ aug daudz meldru. Wini padara seenu tik sliktu, ka lopi to wairs nemas negrib ehst. Kahdâ wihsê es waretu schos meldrus wisweeglaki un wisahtraki isnihzinat?

Atbilde:

Preeksch meldru isnihzinaschanas is pławas ir pahr wisahm leetahm pamatiga nosausinaschana zaur labeem grahwjeem waijadsiga. Turpmak ir eewehlama meldru beescha nogreeschana, bagatiga mehsloschana ar kompostu, kà ari ar kalkeem un kainitu. Kad meldri ne-atrodahs pa daudz leelâ wairumâ, tad no wineem wisdroschaki un weeglaki war tikt walâ, kad tos ar lahpstu isrok un isgreesto welenu, apgreestu us otru pusi, atkal eeleek atpakaļ israktajâ zaurumâ, un tad to peemin. Bet ja meldru ir loti daudz, tad, kà jau augschâ minejahm, palihds tikai laba mehsloschana, tad jauna sahlu sehschana un pławas kreetna sa-ezeschana pawasarâ. Meldrus waijaga nomahkt zaur beesu labo sahli.

Sintenis.

*) Schihs nodalas apgahdatajs ir bijuschais Wez-Sahtes semkopibas skolas direktors jeb preekschneeks, Sintenis'a kgs, kas tagad dsihwo **Rihgâ, Leelajâ Krehninu ielâ Nr. 13.** Tamdehl tee, kas semkopibas leetâs wehlahs padomus un atbildes dabut zaur muhsu laikrakstu, sawas wehstules war Sintenis'a kgam sem minetahs adreses taisni peesuhtit; tad buhs masak uskaweschanahs. Jautaschanas un padoma prasischanas, ja tahs ir prahtigas, arweenu pehz eespehjas schinî lapâ tiks eewehrotas un atbildes ar ihseem wahrdeem pasneegtas.

Mahte paskatijahs arweenu us behrnu un schehlas mihlestibas asarinas tai bira pahr waigeem us zeeto pagalwi. Kad mahte bija wehl wesela, ta taisija kopâ ar sawu meitinu kreklus preeksch kahdas tirgotawas, kuŗa tahm samaksaja diwidesmit kapeikas par katru pagatawotu kreklu. Pelnidamas pa deenu lihds seschdesmit kapeikahm, tahm bija eespehjams, kà nekà istikt zauri. Tagad strahdaja meitene weena pati. Nojehgdama waijadsibu, ta nebeidsa wehl strahdat, kaut gan jau meegs tai aztinas kopâ wehrtin wehra; ta gribeja pabeigt schoriht wehl eesahkto kreklu; bet tas tai ne-isdewahs. Bes benka wehl pee seenas stahweja mass koka galdinsch, — tam nebija ne atwilktnes, — us kuŗa bija sakrautas pudelites ar daschadahm sahlehm, kas slimajai nebija neka lihdsejuschas; aukstums un mitrums par to gahdaja, ka slimneeze nepalika weselaka. Wehl tur atradahs leela lahde, kas nodereja gan par krehslu, gan par „sofaju“. Lahde bija tukscha; wiss, kas tur bija eekschâ bijis, tas bija pahrdots, lai sadabutu naudu, kas waijadsiga preeksch dsihwes, preeksch apteekas sahlehm.

Tagad winahm nebija wairs neka. Pahrdewa pat katuna preekschkaru, kas bija aiskahrts preekschâ plihtei, us kuŗas sen jau nebija wairs nekas wahrits. Kailas, nokwehpuschas, nopelejuschas seenas, kaili greesti, kaila, netihra, auksta grihda, — tahds bija dsihwokla eekschejais isskats.

Un eedsihwneetschu wehsture ari nebija nekahda brihnumu pilna: Wezà bija isputejuschu tirgotaju meita. Kamehr wezaki wehl nebija gluschi isputenejuschees, ta paspehja nobeigt gimnasiju un paspehja eemihletees un tapa mihleta. Ta bija eemihlejusees ar jaunibas kaiflibu un aisbehdsa no sehtas, kad tehws, paredsedams sawu postu, gribeja to saprezinat ar kahdu wezu bagatneeku. Ta aisbehdsa pee sawa mihlakà, kas to sanehma ar mihlahm rokahm, un dsihwe teem aistezeja tik jauki, tik laimigi!

Bet reis ta winu iswadija us zeku darischanâs un sagaidija mahjâs tikai wina isdsisuschahs meesas. Winsch bija peepeschi nomiris dselsszeka wagonâ un nebija atstahjis nekahdus nosazijumus; winu, kà nelikumigu seewu, isdsina is mahjas, kuŗa peeradahs pilna wisadu radineeku, — isdsina bes it neka, — pat tas masuminsch, ko ta bija mahjâ eenesusi, tai tur bija ja-atstahj. Abas ar sawu meitinu tahs nu eemitinajahs masas mahjeles masâ istabelê. Tè wina gribeja eesahkt jaunu dsihwi. Ta aisgahja pee sawahm agrakajahm draudsenehm un gribeja, lai tahs winai palihdsetu dabut kahdu skolotajas weetu; bet draudsenes winu sanehma wehl launaki, nekà aukstî. Wina prata schuht un buhtu atradusi darbu, — bet par scho darbu maksaja tik mas, ka neka newareja sapelnitees. Atlikahs tikai — waj nu sawas leetas pahrdot Schihdeem, waj greestees pee saweem jau bankrotê krituscheem wezakeem.

Wina kehrahs pee pehdejà glahbina; gan mas wina palahwahs us wezaku apschehloschanu, — bet kà ta issamisa, kad wezaki ne-atlahwa, tai ne mahjâ ee-eet! Ko nu darit? Kur atrast, kas preeksch dsihwes nepeezeeschami waijadsigs?!“

Wina nometahs schinî preekschpilsehtinâ; pahrdewa drehbes, gredsenus, broschas Schihdeem (sinams, sem pus zenas), schuwa preeksch pahrdotawas kreklus, un tà tad kuhlahs zauri.

Wina dsihwoja tikai preeksch meitas; par sewi ta neko neruhpejahs. Tapehz wina ari saslima un likahs gultâ. Kas wehl ir breesmigaki, nekà winas liktenis, — nekà mahtes liktenis, kuŗa sina, ka wina us neko newar zeret, ka winai neweens nepalihdsehs, — kad ta redz, zik kahrigi behrns meklè jel kahdu maises garosinu, ar ko apmeerinat issalkumu, scho breesmigo, neschehligo issalkumu!

„Memmin', waj mums nemas wairs naw maises?“ behrns prasa, no benka pazehlees. Mahtes sirds sahpigi saschnaudsahs; asaras tai norit pa bahlajeem, skumjajeem waigeem.

„Naw, meitin', — eesim gulet tàpat; riht' pabeigsim kreklu; tu to aisnesisi us pahrdotawu; tad mums buhs atkal maisite. Nahz schurp pee manis, mihlà, — netekà pa aukstu plahnu, — leezees gulet, — aismeeds, — maisiti dabusi rihtu.“

„Kaut tagad jau buhtu, mem'!“ paklausigais behrns wahji luhdsahs, aiseet pee mahtes gultâ un zeeti pee tahs peeglauschahs.

„Pazeetees, behrnin', — nakšnina ir labina, — ta drihs pahrees, — aismeeds,“ mahte to meerina, un winas wahrdôs un balsî dsirdama karsta luhgschanahs: „Nemozi jele mani, nemozi!“

* * *

Kahdu mehnesi atpakaļ tai paschâ mahjinâ, blakus mums aprakstitâ istabinâ, eegahja ormanis, — tas pats ormanis, kuŗu mehs redsejahm, no darba pahrbrauzam. No wina ahrigà isskata nebuhtu gandrihs neko teikt; winsch isskatijahs tahds pat, kà wisi Pehterburgas ormani: gari swahrki mugurâ, leela kaschoka zepure galwâ, jaunu, pasarkanu bahrdu, gudrahm, pelekahm azim un no daudz brandwihna dserschanas jau pasarkanu degunu.

Wiss pee wina bija ikdeenischkigs, — tikai ne azu spulgums. Schis spulgums gaischi israhdija bes gala labu, lihdsjuhtigu sirdi. — Winsch nometahs us dsihwi schinî atstahtajâ pilsehtas dakâ talabad, lai labaki waretu kultees zauri ar deewsgan dahrgo dsihwi, un rihtôs isbraukdams un wakarôs tikai pahrbraukdams, pawadija mahjâ tikai naktis.

Reisahm winsch dsirdeja ais seenas runajam. Winsch klausijahs, un tam sirdî zehlahs wehleschanahs, eet un peedahwat seeweetei, kuŗai peedereja wahjà, slimigà, sirdi tà aisgrahbjoschà balss, wisu sawu pelnu, wisu, wisu.

Klau, kà winsch runaja, kad bija noklausijees walodas otrpus seenas: „Grib nest Schihdeem, — kaut jods schos parautu! — sawus atlikuschos kreklus, — bet es newaru schkirtees no sawas naudas, — kam gan winu krahju? Peenemsim to, ka man waijadsetu ar to kahdam zilwekam palihdset, — un — wina jau ari ir zilweks, un wehl ar masu behrnu, — bet es weens pats, kà pirksts, — wisâ pasaulê weens pats, — ko man nauda lai der? — un ko es gan wehl schè sehschu? — it kà ko bihtos!“

Pehz tahdas pahrrunas ar sewi paschu winsch isgahja pagalmâ un dewahs projam us kaiminenes durwju pusi, — bet apstahjahs, nesinadams, ko ihsti eesahkt. „Bet kas tad, kad es ar to winu aiskaru? — Jo, kà no sarunahm noskahrstams, ta ir kahda kundse, — ko tad?“ — Un pats ar sewi nemeerâ, rahdams sawu bailibu, un nemeerâ ar to, ka wina waretu buht „kahda kundse“, tas eegahja atpakaļ sawâ nekahrtigajâ golâ.

Bet kahdu reis, sanehmees labu duhschu, tas eegahja winu dsihwoklî. Tas bija akurat to deen', kad mehs eeskatijamees tajâ mahjoklî.

Winsch pahrbrauza no darba sa-ihdsis, noguris un nemas ne-isgehrbees eelikahs gultâ. Nahk meegs, nabadsinam; azis werahs zeeti paschas no sewis; peepeschi tas isdsird ais seenas behrna balsiti:

„Memmin', waj mums nemas naw maisites?“

Winsch dsird mahtes atbildi; sirds winam schnaudsahs zeeti ais pahrmetumeem; winsch ahtri uszelahs, lai waretu eet un dalitees eeksch ta, kas tam ir, — lai waretu palihdset.

Bet tur wiss paleek klusu. — „Tawu nelahga buhschanu, — teescham jau aismiguschas, — kà lai nu eimu eekschâ?“ — Winsch no jauna eelaischahs gultâ un klausahs, waj no jauna nesahks runat. Bet wiss klusu, tik klusu, ka wareja dsirdet aismiguschahs meitene weenado, drusku wahjo elposchanu, — tad wehl it kà asaras ...

Winsch klausijahs wehl usmanigaki un dsirdeja zaur asarahm ismisuschu, ruhktu tschukstoschanu: „Dsihwe, nolahdeta dsihwe, — saki, kamdehl man usleezi schos nepanesamos pahrbaudijumus?“

Tahlak winsch wairs neklausijahs; winsch uslehza no gultas un aisskrehja pee winas ar tahdu steigschanos, it kà kad skreetu, glahbt no draudoscha posta winam dahrgu radijumu.

Kad winsch atwehra otras durwis, winu no jauna pahrnehma bailes; bet winsch tahs pahrwareja, eegahja klusinahm istabelê un peegahja pee gultas. Tur, us elkoneem atspeedusees, no wahjas lampas gaismas apgaismota, galwu ar garajeem, wakejeem, tumschajeem mateem us behrna noleekusi, seeweete pussehdus guleja.

Wina nebija dsirdejusi winu eenahkam, un, nejusdama, winu klaht esam, gluschi padewahs sawahm juhtahm. Wina mihli luhkojahs us meiteni un leelas asaru lahses nokrita ik pehz brihtina us winas zeetajahm zisahm. Wina nerunaja ne wahrda, — bet schihs leelahs, ruhktahs asaru lahses, tahs runaja tik gaischi, tik suhdzoschi, ka ari ormanim sahka asaras pahr waigeem nobirt. Winsch newareja sawalditees un peegahja it tuwu pee gultas.

„Schè, kundsit', jums nauda,“ winsch tik wareja isrunat un nolika gultâ papihra rubuļa gabalu un kahdus gabalus sudraba naudas, — „schodeen wairak naw, riht' buhs wairak!“

Tik peepescha zilweka parahdischanahs winas istabâ winu nemas ne-isbeedeja; wina nolaidahs gulus. „Pateizos,“ wina lehni atbildeja, pasinusi sawu kaiminu. „Juhs esset labi; bet man, redseet, naudas wairs newaijaga ... nebuhs wairs ilgi ...

„Saprotu, kundsit', — bet kas sin, ko Deewinsch domà; riht' es jums, warbuht, pahrwedischu ahrstu, — dsihwoseet wehl, meitinas dehl.“

„Ak ja, meitinas dehl gan!“

Wairak wini nerunaja. Ormanis noskahrta, ka winsch nespehj winu meerinat, — un winsch ari tureja wispahrigi runas tur leekas, kur rokahm bija jakerahs pee darba.

Isgahjis pagalmâ, winsch drihs atkal atgreesahs atpakaļ un eenesa — puhsdams, elsdams — leelu klehpi malkas. Aiskuhris krahsni, winsch islaboja durwis, — atzirta no tahm wisu ledu, tà ka winas nu smuki peegula pee stenderehm. Tad winsch nogaidija, lihds krahsns iskurahs, aistaisija „schihberi“, pasazija „ar labu nakt', kundsit'!“ un

Baſniza un ſkola.

„Patureet ſwaigſni azîs!“

Sawôs behrna gadôs pawadiju ilgaku laiku ar ſaweem wezakeem juhrmalâ. Tur eepaſinos ar kahdu wezu matroſi, kas mums behrneem drihſ palika ļoti mihlſch; jo winſch tik patihkami ſinaja ſtahſtit pahr ſaweem brihniſchkigeem peedſihwojumeem uſ juhras, kà wehl neweenu zitu zilweku nebiju dſirdejis. Schim wezajam wihram bija ſawads eeradums. Proti, jaukôs waſaras wakarôs winu weenumehr atradahm ſawas mahjinas preekſchâ, iſſteeptu uſ muguras gulſchu. Rokas winſch bija ſalizis uſ kruhtim, ſirmee mati plewinajahs wehjâ, bet laipnigahs, ſilahs azis bija kà kalt peekaltas pee wakara ſwaigſnes, kas tur augſchâ pee debeſim mirdſeja.

„Kļawa,“ tà es kahdu wakaru uſ wina ſaziju, kad debeſs bija apmahkuſees un ſtiprs wehjſch peedſina wiļnus ar leelu rihbeſchanu pee krasta, — „Kļawa, ſcho wakar' tu ſawu wezo draugu tur augſchâ newari redſet. Tas tew laikam gan gauſchi ſchehl; jo, kà leekahs, tu wakara ſwaigſni turi ļoti mihļu ſawâ ſirdî?“

„Tà gan, behrni, — es winu gan turu ļoti mihļu, bet juhs wehl eſeet pa jauneem un newareet ſapraſt, kamdehl winu tà mihleju. Wakara ſwaigſnei un Deewam, kas winu radijis, man par to japateizahs, ka mana dſihwiba un mana dwehſele ir iſglahbta no nahwes. Jt ihpaſchi ſcho wakar', wehtrai ploſotees, man wiſs tas atkal dſihwi eenahk prahtâ, ko winâ wehtrainâ naktî peedſihwoju.“

„Stahſti, mihļais Kļawa, ſtahſti!“ tà mehs wiſi luhdſahm. „Tas jau laikam buhs wiſjaukakais no wiſeem taweem ſtahſteem!“

Kļawa eeſahkumâ wehl drukſu turejahs preti, bet pehdigi tomehr paklauſija. Winſch pabahſahs garu, ſatihtu wirwi apakſch galwas, eededſinaja ſawu pihpiti un tad eeſahka tà:

„Buhs jau kahdus 40 gadus atpakaļ, kad wehjſch un wiļni ploſijahs akurat tàpat, kà ſcho wakar', waj warbuht ari wehl diktaki. Bet mehs atradamees kahdâ wezâ, wahrigâ un jau weetahm puſchainâ kugî, ne tahlu no krasta malas. Bet ſchis kraſts bija pilns ar ſtahwahm, akmenainahm klintim, un trakà wehtra gribeja muhs weenumehr uſdſiht ſcheem klints kalneem wirſû, tà ka atradamees leelâs bailês un breeſmâs. Muhſu kapteinis, wezs, peedſihwojis juhras brauzejs, pats ſehdeja pee ſtuhres un wiſadâ ſinâ luhkoja muhs uſturet droſchus un jautrus. Gan winſch pehz meeſas bija ļoti neſpehzigs un wahjſch, bet garâ winſch bija ſtiprs un weſels, it kà jaunibas deenâs. Ar wara balſi winſch iſlaida ſawas pawehles zaur leelo runajamo truhbu, tà ka wiſi tik ſkrehja ween pehz wina wahrdeem, un uſ kuga waldija pilniga kahrtiba.

„Kļawa,“ — tà winſch uſ manim runaja, kamehr muhſu maſta koks, no wehja ſaleekts kà teewa rihkſtite, jau bailigi ſahka krakſchket un brakſchket, — „Kļawa, paleezi ſchè pee manim ſtahwot; jo es juhtos ļoti neweſels. Waj redſi to gaiſcho ſwaigſni tur augſchâ?“

„Redſu, kapteina kungs, redſu winu!“

„Nu tad, ja ſpehki manim wiſai iſſuſtu, tad paleezi tu pee ſtuhres un ſtuhrè tikai taiſni pehz ſchihs ſwaigſnes uſ preekſchu. Tad juhs iſglahbſatees un nekas jums nenotiks. Bet tik-ko ſchi ſwaigſne tew iſſudihs no azim, tad juhs wiſi drihſ buhſeet beigti un pagalam. Un, Kļaw', ari wehl weenu zitu ſwaigſni ne-aiſmirſti! Ari ta tew zeeſchi japatura azîs, ja ſawâ laikâ laimigi gribi eebraukt tanî muhſchigâ meera oſtâ!“

Es winu gan ſapratu. Winſch manim aiſrahdija uſ to Kungu Jeſu, muhſu Peſtitaju. Ja gan, labaka, deewabihjigaka zilweka nekur ne-eſmu atradis, kà muhſu wezo kapteini. Kur tikai ween wareja, winſch muhs aiſrahdija uſ Deewu un uſ muhſchibu un muhs pamahzija, ka wiſu papreekſch jadſenahs pehz debeſu walſtibas un dwehſeles peſtiſchanas. Labaka ſpredikotaja uſ kuga ne muhſcham ne-eſmu atradis. Daſchu mahzitaju eſmu dſirdejis uſ juhras, tàpat kà uſ zeetahs ſemes, bet neweenam nebija tahda runa, kà winam. Daſchu reiſ eſmu bijis klaht, kad pee aiſgahjuſcho apglabaſchanas tee ſwehtee wahrdi tika ſaziti: „no ſemes eſi nemts, par ſemi tewim atkal buhs palikt“, — bet kad winſch uſ juhras, kahdu mihļu aiſgahjuſcho draugu uhdenî nolaiſdams, ſazija: „nu tad Deewa wahrdâ lai nododam ſchihs mirſtamahs meeſas juhras dſiļumam“, — tad ſchee wahrdi kà ar naſi eeduhrahs ſirdî un neweens nepalika neſakuſtinats.“

„Ak, winâ breeſmu nakti mans wiſmihļakais un labakais draugs man tika atnemts!“ — tà wezais matroſis pehz kahda brihtina turpinaja ſawu ſtahſtu, kad aſaras bija noſlauzijis no azim. „Spehki winam iſſuda, winſch nokrita pee ſemes, — bet tomehr wehl pehdigi iſſauzahs ar ſtipru balſi, kas pahrtrauza wiſu wehtru: „Patureet ſwaigſni azîs, — puikas, — patureet winu azîs!“ — Tad winu nonesa kajitê, un drihſ pehz tam winſch iſlaida ſawu dwehſeli.

Kad es pats ſcho behdigo atgadijumu dſirdeju, tad luhdſu ſaweem beedreem, mani ſtipri peeſeet pee ſtuhres ritena, lai lihdſ nahwei waretu palikt ſawâ weetâ, ſawa nomiruſchà kapteina pawehli iſpildidams. Auka ploſijahs jo traki, leelee wiļni gahſahs ik minutes manim pahr galwu, un ja mani nebuhtu peeſehjuſchi, tad drihſ buhtu tizis noſkalots no ſawa ſehdekļa un eekritis juhrâ. Azis tà bija peetezejuſchas ar juhras uhdeni, ka gandrihſ neka wairs newareju redſet, — bet tomehr man iſdewahs, ſawu ſwaigſni weenumehr paturet azîs. Pee tahs es turejos zeeſchi un neſchaubigi; jo tikai tà, es ſinaju, ſcho nakt' wareſim iſglahbtees.

Ak, behrni, juhs wehl neſineet, kà ir ap ſirdi, ja breeſmigà, neiſbehgamà nahwe tà zilwekam taiſni ſtahjahs preti, — juhs neſineet, kahdas domas un juhſmas tad weenâ paſchâ azumirkli war peepildit zilweka kruhtis! Tà tas ari bija winâ naktî, kad tur, wehtrai ploſotees, ſtahweju pee ſtuhres, azis wiſnotaļ zeeſchi uſ ſwaigſni greeſis. Atgahdajos wiſas ſawas pagahjuſchahs dſihwibas deenas. Biju garâ atkal maſs, jautrs ſehns, kas pa juhrmalu rotaļojahs ſmiltîs un klauſijahs, kà mahte, pee mahjas durwim ſehdedama, ar ſkanu balſi kahdu wezu dſeeſmu ſkandinaja, kuru pee mums ari baſnizâ mehdſa dſeedat. Schi dſeeſma, kuru mahte ari manim bija eemahzijuſi, ari ſcho nakt' atkal atſkaneja manâ ſirdî, un paſchâ aukâ es ſahku it ſpehzigi tà dſeedat:

Klau, kà wehjſch un wiļni dauſahs, —
Zik breeſmig' trakà wehtra ploſahs!
Ak, kas mums rahdihs palihgu?
Swaigſn' un mehneſs jau muhs atſtahj,
Un tumſiba muhs wiſai apklahj, —
Kà glahbſim ſawu dſihwibu?
Kungs, muhſu patwehrums,
Nahz, Jeſu, pats pee mums
Schè pahr juhru!
Nahz, apſauzi
Un kluſini
Tu pats to wehtru ſpehzigi!

Un teeſcham, behrni, Winſch nahza pee mums pahr juhru; Winſch to apſauza un kluſinaja, mums palihgu un patwehrumu rahdidams! Diwi ſtundas mehs brauzahm zaur bailigu juhras ſchaurumu, kur pa abahm puſehm ſtahwi klints kalni muhs apdraudeja, — bet ſwaigſne mums rahdija taiſno zelu. Tad bijahm ſaſneeguſchi meerigu oſtu, kur wehtra muhs wairs ne-aiſnehma un wiļni apmeerinajahs. Mehs bijahm iſglahbti. Nogahju uſ leiju, kur kapteinis guleja ſawâ kuga kambarî. Wina meeſas bija apſegtas ar kuga karogu, bet waigi bija ne-apſegti, — wina iſſkats ari maſ bija pahrwehrtees zaur nahwi. Es nolaidos pee wina gultas zeļôs un aſaras aumaļahm nobira no maneem waigeem. Ar karſtahm luhgſchanahm luhdſu to Kungu, lai Winſch manu dwehſeli tàpat iſglahbtu no wiſahm dſihwibas breeſmahm un kahrdinaſchanahm, kà ſcho nakt' manas meeſas dſihwibu bija iſglahbis. Un tas Kungs manu luhgſchanu ir paklauſijis. Gan wehlak wehl daudſreiſ eſmu klupis un kritis, bet tomehr to ſwaigſni eſmu paturejis azîs, kuru wezais kapteinis man bija uſrahdijis. Tagad nu juhs, behrni, ſapratiſeet, kamdehl weenumehr wakarôs tà gulu, debeſîs ſkatidamees. Redſi, tur atkal mana mihlà ſwaigſnite rahdahs aiſ padebeſcheem! Padebeſchi leekahs it kà no winas behgot, bet wina ſtahw nekuſtami un ſpihd gaiſchi un jauki. Tà tas ari weenumehr bija ar manu Kungu un Peſtitaju. Daſchu reiſ man iſlikahs, it kà Winſch buhtu paſudis, — bet Winſch tomehr bija un palika pee manim. Lai gan mani grehku un weenaldſibas padebeſchi pa brihſcham Winu apklahja preekſch manahm azim, tad tomehr Winſch naw iſſudis no manas ſirds. Pee ſchihs ſwaigſnes turatees ari juhs, behrni, — dſihwojot un mirſtot!“

Tehwa rokas.

(Beigums.)

Celaidees Tehwa rokâs, mihlà dwehſele, ja eſi bailês, behdâs un breeſmâs! Kad neweena zita glahbeja naw, kad nahwes un elles leeſmas tewi beedina, tad ſini, kur taws Palihgs ſtahw! Celaidees ſawa debeſu Tehwa un Peſtitaja klehpî, kas rokas ir iſſteepis un ir gataws, tewi iſglahbt no wiſahm bailehm un mokahm. Winſch, tas Wiſuſpehzigais, to war darit un ari to grib darit; jo Winam ir mihliga Tehwa ſirds. Paļaujees tik droſchi uſ Wina wahrdu; tizi, ko Winſch tew ſolidams ir apſolijis. Winſch tewi grib glahbt, Winſch tewi grib ſchehlot un tew palihdſet, ſcheit laizigi un tur muhſchigi. Neſchaubees, bet uſtizees Winam droſchi! Lai gan redſet Winu neredſi, — Wina balſi tadſchu wari dſirdet, jo Winſch runà uſ tewi ſawôs ſwehtajôs wahrdôs. Tur Winſch ir ſazijis, ka negribot grehzineeka nahwi, bet ka lai wiſi peeeetu pee Wina un tur ſew mekletu muhſchigu dſihwoſchanu. „Peeſauzi mani behdu laikâ,“ — ſaka tas Kungs, — „tad es tewi gribu iſraut un tew buhs mani godat. Peeſauzi mani behdâs, tad es tewi pagodinaſchu. Greeſchatees pee manim, wiſi paſaules gali, tad juhs atradiſeet dſihwibu un peſtiſchanu preekſch ſawahm dwehſelehm!“ Tamdehl:

„Metees ſawa Tehwa rokâs,
Tà kà behrns, eekſch tizibas;
Luhdſ, lai atnem wiſas mokas,
Luhdſ, kamehr apſchehlojahs!
Tad Winſch tewi brihniſchki, —
Ko tu tagad neproti, —
Pehz pahrzeeſtahm, gruhtahm gaudahm
Teeſcham rauŝ no wiſahm raudahm!“ H. A.

---

iſgahja; bet atkal winſch atnahza atpakaļ un eeneſa weenkahrſchâ, netihrâ bleka tehjkannâ tehju, kruhſinu, kuru nupat kà bija iſmaſgajis, lihdſ malahm pilnu ar zukuru un leelu nuku ſald'ſkahbmaiſes. Iſtabâ radahs, no ſilti ſakurinatahs krahſns, mikls ſiltums. Meitene ſtahweja pee plihts un ſildijahs. Winas mahte guleja, tàpat kà pirmit, gultâ.

Slimneeze uſſkatija ormani ar tahdu pateizibas pilnu ſkatu, ka ſchis, nokaunejees, neſinaja, ko darit.

„Par ko wina tà uſ mani ſkatahs?“ winſch domaja un nepaſkatijahs wairs nemaſ uſ ſlimneezi, bihdamees, ſaſtapt tahdam pat labam, pehz wina domahm, nepelnitam ſkatam. Ne wahrdina nerunadams, winſch nolika eeneſto uſ galdina, peewirſija winu tuwak gultas galwgalim un iſgahja.

Patihkama ir apſinaſchanahs, ka padarijis ko labu. Zik weegli paleek ap ſirdi! Kà wehlahs darit wehl ko labaku! Nelaimigi tee, kas to naw wehl ſajutuſchi!

Ormanis eegahja ſawâ iſtabinâ un klauſijahs ar ne-iſſakamu preeku, ka otrpus ſeenas lehja tehju kruhſinâ. Slimahs ſeewas ſkats, tik pilns pateizibas, winas azu ſihlites, gan eekrituſchas, bet ſmukas, ar garahm, beeſahm uſazim, wiſs winas waigs, wiſa ſlimajà pati neiſgahja tam nemaſ no prahta. Winſch noſchehloja winu un winas meitu. Winſch lehti newareja eemigt. Winſch aiſmirſa wiſu un nodarbojahs tik ar domahm, kà lai waretu iſahrſtet ſlimneezi, kà lai waretu winas noſtahdit uſ kahjahm, dabut tik tahlu, ka tahs ſpehj ſtrahdat.

No rihta winſch aiſbrauza pehz ahrſta. Laimite to pawadija. Winſch nebija ſtahwejis wehl ne pus ſtundas kahda leela nama preekſchâ, kad winu kahds peeſauza un lika braukt:

„Kad labi braukſi, dabuſi labu dſeramu naudu!“ labi apgehrbees kungs ſazija un eeſehdahs kamanâs.

„Buhſeet ar meeru, kungs,“ winſch atbildeja, paſkubinadams ſawu ſcheki.

Daudſ wineem waijadſeja braukat, pee daudſ nameem un magaſinahm waijadſeja peeturet. Schekis ſahka nogurt, elſa ween, bija wiſzauri ſlapjſch, kuhpeja, — bet ormanis arweenu winu uſſkubina, bihdamees, ka nedabuhs apſolito „dſeramu naudu“.

„Ko war ſinat,“ winſch domaja, „warbuht ka kungs dod rubuli, un tas deretu preekſch daktera.“

Ap pulkſten tſchetreem kungs pawehleja: „mahjâ!“ — Ormanis uſſchahwa ſirgelim ar pahtagu, noſarka un pat ar wahrdeem mudinaja ſirgu, lai tek: „Nu, nu, lempi, waj nemani, ka nu eet uſ mahjahm!“

Un leekahs, it kà kad ſirgelis ſapraſtu, ka nu brauz uſ mahjahm; tas ſkreij gan rikſchus, gan lehkſchus, — bet grib ehſt, — dſehris ari naw, — ir aplam noguris.

Ormanis paklanijahs kungam ſemu. Dabuja ſilajo. Winſch pahrmeta kruſtu, aiſbrauza projam no durw'preekſchas un braukaja lehnitinahm pa eelu, mekledams, waj ne-eeraudſihs kur uſrakſtu: „Dakteris“. — To eeraudſjis, winſch eebrauza ta nama ſehtâ, papraſija, kur war tapt pee daktera, uſgahja augſchâ pa parahditahm melnahm trepehm un eegahja kukňâ, kurâ pee ugunskura nodarbojahs pawahrs un diwas wina palihdſetajas. Wiſas lihkſtis bija peekrautas ar ſpoſcheem wara traukeem; wiſs ſpihd un laiſtahs ween no-eedamahs ſaules ſtarôs! Wiſur tihriba, glihtiba un pilniba.

„Waj tu pehz daktera atbrauzis?“ jautra iſtabmeita, iſnahkuſi, winam praſija.

„Ja, pehz daktera; waj newaretu winu paſaukt?“

„Winſch ehd puſdeenu, — japagaida ... Bet pee ka tu winu gribi weſt? Kad pee ſlimneeka, tad labaki nemaſ negaidi, — winſch nebrauks; bet kad pee ſlimneezes, tad brauks. Winſch ļoti mihlè ſeewiſchkus, it ihpaſchi, kad tee ir ſlimi; bet pee ſlima wihreeſcha winſch pehz puſdeenas wairs nebrauz, lai ari tas nomirſt, ja grib ...

„Jau nonem galdu, — eeſchu, pateikſchu ... Bet kà? Pee ſlimneeka, waj pee ſlimneezes?“

„Pee ſlimneezes ... pee mirſchanas, tik ſlima!“

Iſtabmeita aiſtezeja un ormanis palika gaidot un brihnotees pahr daktera ehrmigo eeraſchu. Winſch groſija zepuri pa rokahm un mihdijahs no weenas kahjas uſ otru: nabadſinſch bija noguris. Iſtabmeita pateiza, kà bija waijadſigs, un atnahkuſi pawehleja, lai brauz pee durwim preekſchâ.

Schis dakteris, ar kuru muhs ſaweda kopâ tikai nejauſchs atgadijums, bija dſihwes luteklis. Pabeidſis kaut kur gimnaſijas mahzibas, winſch, ar tehwa naudu plaſchi dſihwodams, nobeidſa akademijas mahzibas un eeſahka dſihwi. Wina tehws, Aſtrachanâ pirmahs gildas tirgonis, pabalſtija winu ar eewehrojamu ſummu naudas preekſch pirmà eeſahkuma un dſihwes eerihkoſchanas. Tehws neſchehloja naudu, lai waretu wiſu eerihkot jo ſpoſchi. „Atnahk ſlimneeks,“ winſch domaja, „un redſ wiſu tik ſpoſchi un bagatigi eerihkotu, tas kaunees, dot dakterim nodomato trihsrubuļu gabalu un eedos peezrubuļu gabalu.“

Korteļa, it ſewiſchki uſgaidamahs iſtabas iſgreſnoſchana iſdarija, ka wina wahrdu drihſ iſpauda paſaulê un peewilka winam leelu pulku tahdu ahrſtejamu dahmu, kuras ſlimoja aiſ beſdarbibas, garlaizibas.

(Turpmak beigums.)

Drupas un druſkas.

Paſcha ihpaſchums leela leeta.

Kahdam bagatam fabrikas ihpaſchneekam Seemeļa-Franzijà, Rubes pilſehtâ, bija ſtrahdneeks, kas pahrmehrigi bija nodewees dſerſchanai. Reiſi no ſchenka mahjâs eedams, ſchis ſtrahdneeks pakrita un pahrlauſa kahju. Buhdams ſkaidrâ prahtâ, winſch bija prahtigs, gahdigs wihrs; tamdehl winam tagad, ſlimibas gultâ gulot, ſaweju liktenis kehrahs gauſchi pee duhſchas. Fabrikants winu apmeerinaja un ſazija: „Es tewi likſchu ahrſtet par ſawu naudu. Ari tawai familijai es iſmakſaſchu katru zetortdeen' naudu, gluſchi tà, kà toreiſ, kad tu pee manis ſtrahdaji. Kad paliksi weſels, gan tad no tawas algas nolihdſinaſimees.“

Slimiba wilkahs ilgi, un tamdehl wehlak, ar fabrikas kungu nolihdſinotees, aiſgahja weſels gads. Wina familija pahrtika no tahs naudas, kura nolihdſinotees palika pahrak. Wiſâ tajà laikâ ſtrahdneeks dſihwoja kà labam familijas tehwam peenahkahs un ſtrahdaja ſirdigi. Pehz notezejuſchà gada fabrikas kungs ſazija, lai ſtrahdneeks ari turpmak paleekot pee lihdſſchinigà rehkinuma, tas ir, lai pahrteekot ar to paſchu daudſumu, kà lihdſ ſchim. „Tahdâ wihſê,“ tà winſch ſazija, „tu eekrahſi 400 rubļu, un tik daudſ makſà ta mahjina, kuru tu no manis nem ihrê. Pehz diweem gadeem mahja buhs tawa, un tew jau buhs ihpaſchums!“

Strahdneeks bija ar meeru; diwi gadi ahtri pagahja. Kad nomakſa par namu bija iſdarita, tad winam gribeja iſmakſat pilnu nedeļas algu, — bet winſch ſazija: „Patureet naudu pee ſewis; pehz 15 mehneſcheem es pirkſchu ari tuwako kaiminu naminu.“ — Schim brihſcham winam ir 3 mahjas. Seewa winam nodarbojahs ar tirdſneezibu, un winſch ſawas wezuma deenas pawada meerà un beſruhpibâ. Redſ, kahda ſpehja tſchaklumam un darbam!

Tſchaklums atneſs maiſi,
Slinkums — behdas, raiſi! Bahlſars.

Heines konkurents.

Jaunais Lewins, Raëles Warnhagen brahlis, kahd'reiſ pa pus jokeem, pus pateeſibâ ſahka eerunat Heinem, ka wina — tas ir Heines — dſeijas ne buht ne-eſot tahdas flawas wehrtas, ko tahm wiſi peeſchkirot. Wiſs wina dſeiju jaukums paſtahwot eedomatâ, ſtraujâ pahreijâ no gaiſa augſtumeem uſ ikdeenîſchku. Ne-eſot ne buht gruhti, kad reiſ ſcho noflehpumu apjautis, tàpat rakſtit, kà winſch rakſtot. — „Nu tad uſrakſti kaut ko, kà Heine,“ dſeijneeks atbildeja ſmeedamees. „Es nebihſtos tawas konkurenzes!“

Otrà deenà draugs atkal atnahza pee Heines un atneſa lihriſku dſeijoliti ar ſekoſcho ſaturu:

Sawâ nahwes ſtundâ mana dahrgà
Dewa manim balti-ſilu lentu.
Es glabaju to kumodê, mahjâ,
Wirſus ſchuhplahdes labajâ ſtuhri.

Heine, ſkali ſmeedamees, metahs ap kaklu ſawam jaunajam beedrim. „Ja tu laidiſi klaijâ ſcho dſeijoli, tad es pagalam!“ winſch iſſauzahs, atſihdamees par uſwaretu zaur tik iſdewigu drauga pakaļmehginajumu.

Gara attapiba!

Akteeris iſpildija uſ ſkatuwes ſawu lomu. Lugâ nahza preekſchâ ari ahrſts. Uſ akteera teikuma: Luhk, tè jau nahk ahrſts! waijadſeja tuhdaļ no otras puſes ahrſtam nahkt uſ ſkatuwes; bet pehdejais nenahza. Lai nowehrſtu ſkatitaju wehribu, akteeris bija peeſpeeſts, nejauſcho pauſi iſpildit ar kaut ko zitu. „Tomehr winſch nahk pa daudſ lehni!“ akteeris eeſahka nepazeetigi eepiht ſawâ lomâ. „Luhk ſchè, nu wehl apſtahjahs, parunatees ar kahdu ſeeweeti ... Ak Deewin', ak Deewin'! winſch, kà man rahdahs, pawiſam nedomà ſchurp nahkt! ... Tur nu tas ſtahw un plahpà! ... Nu, tomehr pehdigi! ... Atkal apſtahjahs! ... Nè, kas pa daudſ, tas daudſ! ... Ah, tur atkal wihreetis aiſſteidſahs winam preekſchâ! Laikam kahds nelaimigs, waj gruhti ſaſlimis! ... Ahrſts ir tapis ļoti nopeetns un, galwu groſidams, kaut ko pahrdomà ... Nè, tas ir pahraki pahr pazeetibu! ... Jamehgina ſaukt: Ahrſta kungs! ahrſta kungs! ... Nedſird! ... Deewſſin, waj winſch naw kurlis? ... Nu, beidſot tak nahk. Tè jau klaht! Sweiki, ahrſta kungs! Kaut juhs ſinatu, zik nepazeetigi juhs gaidijahm!“ akteeris nopuhtahs, atweeglots, ahrſtam atnahkot.

T.